

11-D-288

KLEMENT GOTTWALD

Kupředu,
zpátky ni krok!

SBORNÍK PROJEVŮ PŘEDSĚDY VLÁDY A DOKUMENTŮ
ZE DNŮ 17. — 29. ÚNORA 1948

AKČNÍ PROGRAM NOVÉ GOTTWALDOVY VLÁDY,
PŘEDNESENÝ V ÚNS DNE 10. BŘEZNA 1948

SEMINÁŘ
Hist.-práv.

KNIHOVNA
oddělení

ORBIS - PRAHA

Místo úvodu

K provedení úkolů, které nás čekají, je však za potřebí soustředit všechny zdravé vlastenecké síly republiky, všechny vrstvy našeho pracujícího lidu. Je nutno, aby si všichni poctiví občané řekli: Národní fronta — stokrát ano! Avšak zároveň se musíme postarat, aby Národní fronta, jdouc pevně za programem vlády, za prospěchem lidu, dovedla vyřídít reakční živly, které se do našeho politického života vetřely a které pracují proti programu vlády, proti lidu a pro rozvrat...

Proto, drazí přátelé, do nového roku, který je též rokem sokolského sletu, všichni svorně podle sokolského hesla: Kupředu, dnes již vyzkoušenou cestou lidové demokracie k pokojnému a šťastnému životu všech pracujících, kupředu, zpátky ni krok!

Z novoročního projevu 1. ledna 1948.

Proti rozvratnému plánu reakce positivní plán budování

*Z projevu na zasedání ústředního výboru KSČ
28. listopadu 1947*

Pozorujeme-li procesy, které probíhají v různých stranách, pak nemůžeme nevidět, že poměry v Národní frontě v dnešním jejím stavu jsou nedobré. Je to proto, že příliš mnoho zpátečnických vlivů působí na politiku některých stran. Nedobré poměry v Národní frontě mají přirozeně vliv na poměry ve vládě, která je ve své činnosti brzděna. Mnoho z toho, co obsahuje budovatelský program této vlády nebylo dosud splněno ač dávno splněno býti mělo. Nebylo to splněno proto, poněvadž některé vládní strany kladly tomu odpor. Nechtěly, aby vládním programem předvídaná opatření byla provedena. Pro odpor druhých značná část vládního programu zůstala nevyplněna. Národně socialistické vedení od svých stoupců dokonce žádalo, aby nebylo posuzováno podle toho co udělalo, nýbrž čemu zabránilo. Brzdí tedy vědomě.

Mohli bychom býti značně dále ve výstavbě republiky, kdyby tomu tak nebylo. Nebudeme váhati říci lidu pravdu, kde vězí přelícina těžkosti a kdo je vinen. Je na čase, aby se všichni poctiví lidé, bez rozdílu stran semkli k zápasu na vymýcení zpátečnických vlivů, které působí do řad Národní fronty, rozkládají ji zevnitř a podlamují její schopnost ku práci.

Národní fronta — stokrát ano! Národní fronta, jakožto svazek dělníků, rolníků, živnostníků a inteligence, jakožto svazek pracujícího lidu měst i venkova. A do tohoto svazku ochránci šmelinářů, obdivovatelé Kramáře a Švehly a napodobitelé stříbrňáckého šejdrismu zajisté nepatří.

Jaký je plán reakce? Ačkoli se navenek vykládá, že u nás nikdo nepomýšlí o zvrácení znárodněného hospodářství, víme, že reakce o zvrát usiluje.

že chce návrat k předmnichovským poměrům. Chce zneužívat vyživovacích obtíží v součinnosti s reakcí zahraniční i k podkopání lidově demokratického režimu. Reakce rozlezlá na všech stranách se bude snažit ještě více ochromovati činnost vlády, parlamentu a ostatních lidových orgánů, aby v určitém okamžiku mohla vládu a parlament učinit úplně práce neschopnými. Chtěla by vyvolat ve vhodný okamžik vládní krizi a učinit pokus o vytvoření úřednické vlády. Politicky vzato, takový krok by bylo nutno hodnotit jako pokus o reakční puč, jako pokus o reakční státní převrat. Na něj by bylo nutno dáti patřičnou, pro reakci zdrcující odpověď. Opakování roku 1920 s Tusarem a Černým by bylo pro reakci ideální. Dnes však píšeme rok 1948. A pokus o reprisu r. 1920 by pro reakci byl smrtelně riskantní. Leč do kouta zahnaná reakce je schopna jít na hazard, zejména, máli příkaz zvenčit. Proto musíme býti ve střehu.

Plán reakce je tedy plánem rozvratu, chaosu, nepořádku, plánem kontrarevolučních pučů, plánem návratu k předmnichovským poměrům s miliónem nezaměstnaných, se žebračkami, se stíháním do dělnků, s Petschky, Weimanny a Preissy.

Co naproti tomu chce komunistická strana? Chceme získat většímu národu proto, abychom mohli překonat všechny stávající obtíže, abychom zabezpečili další a trvalý rozmach našeho hospodářství a zaručili další klidný vývoj a rozvoj republiky.

Náš plán je tedy plán pozitivní, budovatelský. Je to plán k překonání obtíží vzniklých nám neúrodou, plán zabezpečení výživy našeho lidu. Je to plán zabezpečení klidného vývoje republiky, zabezpečení její existence zevnitř i zvenčit a dalšího postupu na cestě k socialismu. Pro prosazení tohoto plánu musíme zmobilisovat a zmobilisujeme většímu národu.

Komunistická strana vyzývá k bdělosti a pohotovosti

Stanovisko předsednictva KSČ k situaci (17. února 1948)

Předsednictvo ÚV KSČ se sešlo v úterý 17. února t. r. k mimořádné schůzi, aby pojednalo o vážné politické situaci, která se v posledních dnech vytvořila.

Od několika týdnů bylo patrné, že představitelé některých politických stran ve vládě zvolili zvláštní postup, aby, nehledíce na své závazky, vyplývající z usnesení Národní fronty a vládního programu, znemožnili uskutečnit ještě do voleb novou ústavu a důležité zákony, které tvoří zbývající část budovatelského vládního programu, jako zvláště národní pojištění pro všechny pracující měst i venkova, novou pozemkovou reformu, daňové úlevy pro zemědělce a živnostníky, naléhavá opatření v oblasti distribuce atd.

Komunističtí členové vlády v čele s předsedou vlády soudruhem Gottwaldem vynaložili všechno úsilí, aby nová ústava a zbývající body vládního budovatelského programu byly ještě do voleb v duchu svorné Národní fronty provedeny. Vládní představitelé druhých stran, chápající se různých podružných otázek a zřejmých záminek, sáhli však k tomu, aby znemožňovali činnost vlády zřejmě s úmyslem, vyvolati nečekaně otevřenou vládní krizi. Tímto svým postupem zamýšlejí činitelé určitých stran vyvolati záměrně vnitropolitický chaos, jenž by nejen ohrozil uskutečnění nové ústavy a provedení důležitých zákonů, ale jenž by také ohrozil řádné provedení svobodných demokratických voleb, jejichž výsledku se reakce bojí.

Předsednictvo strany posoudilo tento stav věcí a dospělo k závěru, že záměrný postup představitelů některých vládních stran jest spojen s úmyslem, ještě před volbami nastolit protidemokratickým a protiústavním způsobem neparlamentní úřednickou vládu, která by se měla pokusit vyrvat moc z rukou vládnoucího lidu a ve službách reakce v ovzduší politického a hospodářského rozvratu připravit proti demokratické volby. Předsednictvo strany u vědomí vážnosti tohoto nebezpečí pro lidově demokratický režim a novou republiku se rozhodlo učinit všechna opatření, aby nekalým plánům spojení reakce bylo zabráněno a další pokojný vývoj v nové republice byl zabezpečen.

V nynější vážné chvíli jest nutno, aby veškerý pracující lid, dělníci, rolníci, živnostníci, inteligence, všichni demokratičtí a pokrokoví lidé bez rozdílu stran a svorně, Češi i Slováci, byli v pohotovosti a byli připraveni všemi silami hned v zárodku zmařit jakékoliv podvrtné záměry reakce a ochránit zájem státu a národa.

Přes všechny pokusy reakce a jejich pomocníků rozvrátit Národní frontu a jednotu lidu, bude tu hotova k obraně lidově demokratického režimu skutečná Národní fronta, představující všechny vrstvy pracujícího lidu měst i venkova pod vedením Klementa Gottwalda.

V souvislosti s tímto kritickým vývojem politické situace nabývá ještě většího významu celostátní sjezd závodních rad a odborových organizací, svolaný na den 22. února, jakož i celostátní sjezd rolnických komisí, svolaný na 28. a 29. února t. r. Těmto sjezdům, jejichž důležitým tématem rozhodování chtěla by reakce svými pikly předejít, případně národně a státně důležitý úkol, aby veliké dílo naší národní revoluce bylo nejen uhájeno, ale dále zdárně rozvíjeno v duchu lidové demokracie a socialismu.

Pracující lid měst a venkova jednotně za vládou Klementa Gottwalda

*Stanoviško předsednictva KSČ a KSS k situaci (20. února 1948)
Představitelé národně socialistické, lidové a slovenské
demokratické strany opouštějí Národní frontu a přecházejí
do opozice*

Předsednictvo ústředního výboru KSČ a KSS pojednalo ve své schůzi 20. února o dalším vývoji současné politické krise a usneslo se poukázat znovu před lidem a celým naším národem na neodpovědný postup vládních činitelů, představujících národně socialistickou, lidovou a slovenskou demokratickou stranu. — Zástupci jmenovaných stran se opět nedostavili do páteční mimořádné schůze vlády, která měla vyslechnouti zprávu ministra vnitra V. Noska o některých otázkách Sboru národní bezpečnosti, jež se staly záminkou provokativního postupu národně socialistických činitelů. Na programu této schůze byla dále zpráva ministra národní obrany armádního gen. Svobody o moskevské špionážní aféře, osnovy zákonů o daňových úlevách pro zemědělce a živnostníky, jakož i řady dalších důležitých hospodářských opatření. Na představitele národně socialistické, lidové a slovenské demokratické strany padá odpovědnost za to, že se ani páteční schůze vlády nemohla konat a že vláda již více než měsíc nemůže vykonávat svou řádnou činnost a vyřizovat ani sebenaléhavější normální pořad.

Zatím se ještě jasněji objevilo pozadí rozvratnického jednání zástupců některých politických stran. Ukázalo se, že vlivnými politickými činiteli mají být v podobě záměrných výpadů proti SNB kryty propukající špionážní aféry, které nabývají nebyvalých rozměrů a svědčí o rozsáhlém komplotu zahraniční a domácí reakce proti naší republice. Nutno pranýřovat jako neslýchanost onu skutečnost, že

ústřední orgán národně socialistické strany „Svobodné slovo“ nazval usvědčené špiony svedenými lidmi, a to v době, kdy nejen ministr vnitra V. Nosek, ale i ministr národní obrany armádní gen. L. Svoboda musí činit mimořádná opatření v zájmu zabezpečení našeho státu před záplavou špionů, poslanych ze západu a pracujících též ve spojení s obnovenou zpravodajskou službou tajného německého generálního štábu. Vnitropolitická krise, vyvolaná nečekaně činiteli určitých vládních stran, postavila nás tak nejen před nebezpečí vnitřního rozvratu, ale i před nebezpečí ohrožení republiky agenty zahraniční reakce.

Nutno uvědomit široké vrstvy našeho národa, že vývoj politické situace nabyl nejkrajnější vážnosti. Seskupení tří politických stran, národních socialistů, lidovců a slovenských demokratů jeví se s veškerou jasností jako protidemokratický, protilidový a protisocialistický blok, který si vzal za cíl, zvrátit režim lidové demokracie a vynutit si přesun moci ve prospěch spojené reakce. Ze všech kroků představitelů národně socialistické, lidové a slovenské demokratické strany v poslední době bylo již patrné, že vedoucí činitelé těchto stran opouštějí základnu Národní fronty, pokoušejí se rozbít vládu a přecházejí na protivládní opoziční základnu, s úmyslem učiniti vládu Klementa Gottwalda nedělnou a neschopnou plnit budovatelský vládní program. Tento zásměrný postup spojených tří stran vyvrcholil podáním demise národně socialistické, lidové a slovenské demokratické strany. Tímto krokem se činitelé jmenovaných stran postavili mimo Národní frontu, mimo platformu vládního programu a zaujali místo rozvratné oposice.

Předsednictvo KSČ a KSS uvážilo tento stav otevřené politické krise a vyslovilo plně souhlas s postupem komunistických zástupců ve vládě, učinilo rozhodnutí, aby byly bezodkladně mobilisovány všechny síly pracujícího lidu pro podporu vlády Klementa Gottwalda, která neochvějně zůstává na svém místě, je odhodlána do všech důsledků věc lidové demokracie uhájít a k tomu účelu provést všechna opatření, směřující k zajištění bezpečnosti, klidu a pořádku ve státě.

Předsednictvo KSČ a KSS v nynější vážné chvíli volá všechny pracující lid měst i venkova — dělníky, rolníky, živnostníky, inteligenci, všechny dobré Čechy a Slováky, aby se semkli v pevnou Národní frontu, která by tvořila bezpečnou oporu vlády Klementa Gottwalda, zajistila provedení všech požadavků, jež vyžaduje zájem republiky, uchránění velkého díla národní revoluce a zabezpečení dalšího spořádaného vývoje, jakož i zachování našich bratrských spojeneckých svazků s SSSR a druhými slovanskými státy.

Budte jednotni a rozhodni a pravda zvítězí!

*Projev k shromáždění lidu na Staroměstském náměstí
21. února 1948*

Občané a občanky, soudružky a soudruzi,
sestry a bratři, draží přátelé!

Dovolte, abych vám jako předseda vlády podal za prvé stručnou zprávu o některých příčinách a o některém pozadí dnešní vládní krise a za druhé, abych naznačil cestu k jejímu překonání tak, aby to bylo prospěšné lidu, národu a republice.

Vám je známo, že včera podali demisi ministři, zastupující stranu národně socialistickou, lidovou, jakož i stranu slovenských demokratů. Ministři těchto stran utvořili uvnitř vlády jednotný zpátečnický blok, který nakonec zapříčinil, že už přes měsíc byla ve vládě znemožněna nejen jakákoliv pozitivní práce při plnění budovatelského programu vlády, na němž se všechny vládní strany svého času dohodly, nýbrž byly tím také znemožněny běžné práce vládní, spojené s každodenní veřejnou a státní správou.

Zpátečnický tento blok vyvolal 13. února ve vládě těsné většinové usnesení, podle kterého se ministru vnitra Noskovi protizákonně a protiústavně nařizuje, aby odvolal rozhodnutí zemského velitele Sboru národní bezpečnosti o reorganizaci pořádkové služby Národní bezpečnosti v Praze. Šlo o přeložení asi 8 důstojníků Sboru národní bezpečnosti. Připomínám, že toto opatření bylo provedeno přesně podle zákona, že bylo uskutečněno v dohodě s příslušnými bezpečnostními orgány ústředního národního výboru Velké Prahy a zemského národního výboru v Čechách a že spadalo podle zákona plně do ko-
lečné pravomoci ministra vnitra. Uvádím prozatím příznačnou okol-

nost, že k tomuto těsně většinovému usnesení došlo za nepřítomnosti ústavně odpovědného ministra, to jest ministra vnitra, že tato otázka byla do diskuse vržena až těsně před skončením zasedání vlády, že většina ministrů vůbec nevěděla, co zmíněný rozkaz vlastně obsahuje, že se prostě hlasovalo tak říkajíc naslepo. Tak se stalo, že ministr vnitra, který se včera po přerušení léčení vrátil do úřadu, nemohl toto usne-
sení provést nejen z politického a ústavního důvodu, poněvadž ono se nezákonně dotýká jeho vlastní pravomoci, nýbrž také proto, že usne-
sení těsné většiny vlády ani po formální stránce neobstojí.

Aby všechny tyto a jiné věci byly vysvětleny a uvedeny na pravou míru, svolal jsem na včerejší den mimořádnou schůzi vlády, na níž měl ministr vnitra podat zprávu a na níž měli také ministr vnitra Václav Nosek a ministr národní obrany armádní generál Ludvík Svoboda učinit závažné projevy v souvislosti s neslýchaným výpadem včerejšího Svobodného slova ve věci špionážní záležitosti, nazývané mosteckou špionážní aférou. Mimořádná tato schůze vlády se nekonala, poněvadž zástupci strany národně socialistické, lidové a strany slovenských demokratů odepřeli svoji účast pod lichou záminkou, že usnesení vlády z 13. února nebylo splněno. Zástupci zmíněných stran odmítli tedy vyslechnout v klidu zprávy ústavně odpovědných resortních ministrů a potom podle toho učinit svá rozhodnutí. Volili jinou cestu: podali pre-
sidentu republiky svoji demisi a vyvolali tak nynější stav vládní krise.

Proč vám vypravuji o všech těchto zdánlivých podrobnostech? Či-
nám tak proto, aby tím více vyniklo vážné pozadí celé věci. Vždyť každý pochopí, že vládní krise se nevyvolává pro osm sesazených nebo dosazených policejních důstojníků, nýbrž že skutečná příčina je daleko hlubší, závažnější. A v čem je tato příčina?

Příčina je v tom, že reakce chce zmařit plné provedení budovatel-
ského programu nynější vlády, zejména uskutečnění lidové demokra-
tické ústavy, zákonů o národním pojištění, o nové pozemkové reformě,
o daňových úlevách rolníkům a živnostníkům, a řady dalších zákonů
a opatření ve prospěch pracujícího lidu měst a venkova.

Příčina je v tom, že reakce chce rozbít skutečnou Národní frontu, bratrský svazek dělníků, rolníků, živnostníků a inteligence, postupujíc tak podle starého hesla ztročovatelů „rozděl a panuj“.

Příčina je v tom, že reakce chce naši vlast uvést v protiklad s našimi slovanskými spojenci, zejména s nejmocnějším z nich, se Sovětským svazem, při čemž jim pranic nezáleží na tom, že by to byl začátek nového Mnichova, nové národní a státní katastrofy Československa.

Příčina je prostě v tom, že naše domácí reakce z návodu a za podpory reakce zahraniční činí rozhodný pokus o zpátečnický zvrát našich lidově demokratických řádů a o postupné rušení všeho toho, co lidu přinesla národní revoluce a osvobození.

Domácí a zahraniční reakce se bojí výsledků svobodných a demokratických voleb a proto činí zoufalý pokus, dosáhnouti ještě před volbami tak či onak přesun mocenských sil ve svůj prospěch, aby mohla nerušeně terorizovat náš pospolitý lid.

Ale nejen to. Domácí a zahraniční reakce chce, aby se naše republika stala volným rejdištěm špiónů a záškodníků, poslaných k nám z ciziny proti naší republice a našim spojencům, zejména proti Sovětskému svazu. To dokazuje nad slunce jasněji velezrádný zločin, spáchaný včerejším „Svobodným slovem“, které chycené a usvědčené špióny a záškodníky bere v ochranu, nazývá je „svedenými lidmi“ a pustě napadá naše civilní a vojenské bezpečnostní orgány, které špióny a diversanty chytily a usvědčily. Přitom výslovně podotýkám, že všechny lži a pomluvy, které Svobodné slovo v této souvislosti kydá na naše bezpečnostní úřady, se zakládají jen a jen na lživých výpovědích chycených a usvědčených špiónů a záškodníků.

V těchto souvislostech také pochopíme pravé pozadí bohapustého štvání reakce proti Sboru národní bezpečnosti a proti všem bezpečnostním orgánům ministerstva vnitra a ministerstva národní obrany. Hystericky křičí o „policejním režimu“, o „teroru“, ba dokonce o „gestapismu“.

Včera jsem v předsednictvu vlády přijal mnoho deputací. Mezi nimi

byla deputace z brněnské Zbrojovky, složená z příslušníků všech politických stran. Ptal jsem se jich, jaký vidí rozdíl mezi dnešní národní bezpečností a četnickým a policejním sborem za předmnichovské republiky. Odpověděli mi velmi lapidárně: „Rozdíl vidíme v tom, že dnešní členové SNB nás dělníky zdraví, kdežto za dřívějšího režimu nás policisté a četníci sekali šavlemi, bili pendrekem a zavírali.“ Ano, drazí přátelé, v tom je ten velký rozdíl mezi SNB pod vedením Noska a bývalou policií a četnictvem pod vedením agrárníka Černého. A proto ten nepřijatelný vztek reakce na SNB. Dostat do rukou SNB, převrátit ho opět v bezvolný nástroj reakce proti pracujícímu lidu, navrátit se k neblahé éře Černých, kdy se do lidu mohlo beztrestně střílet — to je jeden z předních cílů reakčních rozvratníků.

Ale mám za to, že vy všichni se mnou souhlasíte, když na jejich adresu řekneme: „Nikoliv, pánové! Sbor národní bezpečnosti za žádnou cenu do vašich rukou nedáme! Sbor národní bezpečnosti nepůjde nikdy proti lidu, nýbrž s lidem proti reakčním rozvratníkům, šmelinářům, špiónům a nepřítelům republiky!“

Občanky a občané, drazí přátelé!

Stojíme nyní před závažným úkolem, jak rychle a pro lid a pro republiku prospěšně řešit nastalou vládní krizi.

Chceme tuto krizi řešit ústavně, demokraticky a parlamentárně, na základě široké Národní fronty, představující všechny vrstvy pracujících ve městech i na venkově.

Navrhujeme, aby za odstoupivší ministry byla vláda doplněna novými lidmi, kteří zůstali věrni původnímu duchu Národní fronty, jak se tato vytvářela ve společném boji proti cizáckým vetřelcům a ve vítězné revoluci. Věříme, že takových dobrých českých a slovenských mužů a žen je dostatek ve všech politických stranách a ve všech všech národních organizacích. Vždyť ministři, kteří fakticky opustili myšlenku a program Národní fronty a svým samovolným postupem vy-

volali vládní krizi, jednali vlastně za zády vlastních stran, rozhodovali v úzkých konventiklech bez dotázání vlastního členstva. Tím více je nutno, aby poctivé členstvo těchto stran se ozvalo nyní a pomohlo v zá-
pase za doplnění vlády Národní fronty lidmi, hodnými jeho důvěry.

Takto doplněná vláda Národní fronty, opírající se o důvěru pokro-
kových a demokratických sil ve všech politických stranách a všena-
rodních organizacích, by převzala úkol splnit budovatelský program
vlády obzvláště pokud běží o uskutečnění nové ústavy, zákona o ná-
rodním pojištění, o nové pozemkové reformě, o daňových úlevách ze-
mědělcům a živnostníkům, a aby provedla svobodné a demokratické
volby ve lhůtě stanovené zákonem.

K tomu cíli by doplněná vláda předstoupila před Ústavodárné Ná-
rodní shromáždění, požádala o jeho důvěru a podporu v plnění pro-
gramu, který byl Ústavodárným Národním shromážděním samým
schválen po volbách 1946.

Máme zato, že náš lid, který již dlouhou dobu s nevolí a pobouřením
sledoval stále troufalejší výpady domácí a zahraniční reakce proti na-
šemu novému lidově demokratickému řádu, by nesnesl návrat jejich
agentů do vlády republiky. Máme zato, že lid má pevnou vůli a dosti
síly, aby tomu zabránil a zabezpečil tak další klidný, pokojný a svo-
bodný vývoj republiky k lepším a šťastnějším zítřkům. Máme zato, že
důkazem této pevné vůle a síly našeho lidu jsou dnešní manifestace, že
důkazem toho bude zítřejší historický sjezd závodních rad a odborov-
ých organizací, že důkazem toho bude sjezd rolnických komisí příští
sobotu a neděli. A nepochybujeme, že náš lid svoji pevnou vůli a sílu
projeví a uplatní v případě potřeby ještě pádněji, důrazněji a rozhod-
něji.

Občané a občanky, draží přátelé!

Volám vás všechny k bdělosti a pohotovosti. Volám vás, všechny
dobré Čechy a Slováky, vás všechny — dělníky, rolníky, živnostníky
a intelektuály — k jednotě a svornosti. Tvořte v obcích, v okresech

a v krajích akční výbory Národní fronty z demokratických a pokroko-
vých představitelů všech stran a všenarodních organizací. Zmařte v zá-
rodku jakékoli provokace reakčních agentů. Buďte jednotni a roz-
hodni — a vaše pravda zvítězí!

At žije vláda Národní fronty, oproštěná od rozvratníků a zpátečníků!

At žije lidově demokratická republika Československá!

At žije věrné spolenectví československo-sovětské, záruka naší ná-
rodní svobody a státní nezávislosti!

Dopis předsednictva KSČ presidentu republiky

V Praze dne 21. února 1948.

Vážený pane presidente,

předsednictvo ústředního výboru Komunistické strany Československa jednalo v sobotu dne 21. února 1948 po návratu předsedy vlády Klementa Gottwalda a ministra vnitra Václava Noska z návštěvy u Vás o situaci a usneslo se uvědomití Vás o tomto svém stanovisku:

Ve chvíli, kdy na Vás doléhá velká tíha odpovědnosti při rozhodování o demisi odstoupivších ministrů národně socialistické, lidové a slovenské demokratické strany, chceme Vám, pane presidente, znovu připomenouti, že přijetí demise je podle našeho názoru jedinou schůdnou cestou demokratického, ústavního a parlamentního řešení nynější vládní krise.

Nechceme Vás, pane presidente, nechat v pochybnosti o tom, že pro naši stranu je směrodatná vůle lidu, který si přímo živelně přeje, abyste demisi přijal a aby odstoupivší ministři zůstali mimo vládu, neboť se svým neodpovědným postupem sami neodpustitelně prohrášili na zásadách Národní fronty a duchu vládní spolupráce.

V otázce Národní fronty pokládáme za nutné zdůraznit, že jsme vždy podstatu a smysl Národní fronty viděli především ve svazku pracujících vrstev našeho národa, dělníků, rolníků, živnostníků a inteligence, při čemž seskupení politických stran v Národní frontě a účast jednotlivých stran ve vládě Národní fronty závisí na tom, jak která politická strana je věrna jednotě a zájmům lidu.

Jsme toho názoru, že vláda Klementa *Gottwalda* setrvává nadále na

základě Národní fronty, jejíž sílu demonstroval a demonstruje lid v celé republice v těchto dnech a o jejíž pevnější politickou konstrukci se bude nyní jednat. Zdůrazňujeme znovu, že ve smyslu jasné vůle lidu a podle ústavy a demokratických zvyklostí přísluší předsedovi vlády zahájit ihned jednání o doplnění vlády novými členy místo odstoupivších ministrů.

Jsme přesvědčeni, že Československá sociální demokracie uzná nutnost setrvat po našem boku ve vládě v zájmu uskutečnění zbývajících částí budovatelského vládního programu, v zájmu dělnosti parlamentu, v zájmu posílení lidové demokracie a v zájmu zajištění další pokojné demokratické cesty k socialismu.

Pokud jde o druhé politické strany, bylo by úkolem předsedy vlády jednat s jinými jejich představiteli než jsou ti, kteří jako členové vlády demisionovali a rovněž i s jednotlivými politickými osobnostmi a významnými osobnostmi různých národních složek, které požívají důvěry lidu a jsou schopny autoritu vlády ještě zvýšit.

Žádáme Vás, pane presidente, abyste vzal v úvahu toto naše sdělení a abyste se ztotožnil s naším názorem na řešení vládní krise, jenž odpovídá nesporné vůli československého lidu. Můžeme Vás ujistit, že na všech manifestacích, které se v celé republice nyní konají, se projevuje napjaté očekávání, zda Vy, pane presidente, v této vážné chvíli se rozhodnete podle hlasu lidu a přispějete tak k usnadnění dalšího šťastného vnitřního vývoje naší lidově demokratické republiky.

Za předsednictvo ústředního výboru
Komunistické strany Československa

Klement Gottwald v. r.,
předseda

Rudolf Slánský v. r.,
generální tajemník

Dopis předsednictva KSČ Čs. sociální demokracii

V Praze dne 21. února 1948.

Ústřednímu výkonnému výboru Československé
sociální demokracie v Praze.

Vážení soudruzi,

neodpovědná demise ministrů tří stran vyvolala vnitropolitickou krizi a vytvořila vážnou situaci, kterou musí řešit společně všechny kladné budovatelské síly národa a především tři strany, které tvoří nyní základnu vlády, t. j. strana naše, Československá strana sociálně demokratická a Komunistická strana Slovenska. Naše strany nesou dnes společnou odpovědnost, aby konsolidace republiky nebyla rozvrácena, aby byl zajištěn další klidný vývoj poměrů v naší zemi a další postup k socialismu. Naše strany nesou také společnou odpovědnost za to, aby byl odražen zákeřný a rozbíječský útok na Národní frontu a aby našla svůj politický výraz skutečnost, že náš lid v těchto kritických chvílích zůstal svorný a rozhodný v podpoře Gottwaldovy vlády.

Jde o to, aby vláda byla dělná a aby mohl být do voleb splněn vládní program a upevněn lidově demokratický řád. V dopise prezidentu republiky tlumočíme stanovisko naší strany, že představitelé národních socialistů, lidovců a slovenských demokratů ve vládě svým postupem se zpronevěřili programu Národní fronty, postavili se proti vládě do opozice a že proto přijetí jejich demise je jedinou schůdnou cestou ústavního, demokratického a parlamentního řešení nynější vládní krise. Toto naše stanovisko odpovídá vůli lidu, jak je manifestována na velkých společných projevech a v tisících resolucí a usnesení, kde se žádá, aby do vlády se již nevrátily reakční a rozvratné živly, lidé, kteří dokázali, že spolupráce s nimi je nemožná.

V souvislosti s tím je nutno doplnit vládu novými lidmi, věrnými programu Národní fronty a provést reorganizaci vlády na široké základně skutečně Národní fronty. Doplnění vlády je třeba uskutečnit rychle a umožnit tak provedení zbývajících bodů vládního programu ještě do voleb.

Vyvstává tu tedy nutnost, aby obě naše strany se dohodly o dalším postupu a aby společně zahájily kroky k doplnění vlády. Jde o to, na ní manifestovat před celým národem, že obě naše strany, zůstávající věrnou oporou lidově demokratické republiky vytvořily pevné socialistické jádro, kolem kterého se semknou všechny demokratické, socialistické a pokrokové síly našeho národa.

Jsme přesvědčeni, že si uvědomujete závažnost a osudovost nynějšího rozhodování a velkou odpovědnost, jaká padá na všechny politické činitele a strany. Vyjadřujeme také pevné přesvědčení, že Československá sociální demokracie se nemůže postavit po bok neodpovědných činitelů tří stran, jejichž postup směřuje k rozvratu republiky a že Československá sociální demokracie spolu a námi jako rovný s rovným vystoupí rozhodně pro klid, pořádek a další konsolidaci státu.

Očekáváme Vaše vyjádření a jsme se soudružským pozdravem

za
předsednictvo Komunistické strany Československa:

Kl. Gottwald v. r.

R. Slánský v. r.

Jediná cesta vpřed — bez reakčnicků a zpátečnicků!

Projev na sjezdu závodních rad a odborových skupin ROH

22. února 1948

Drazí přátelé, soudruzi a soudružky!

Zdravím srdečně sjezd závodních rad a pracovníků ROH jako sjezd representantů vedoucí síly našeho státu — dělnické třídy. Zdravím jej v pevném přesvědčení, že vysloví spravedlivý soud i nad posledními vnitropolitickými událostmi a že zaručí jejich rozřešení ve prospěch pracujícího lidu, ve prospěch republiky.

Co nám ukázaly zkušenosti posledního roku? Ukázaly nám znovu sílu a životnost naší lidové demokracie. V tomto roce se jasně osvědčil náš znárodněný průmysl i náš dvouletý hospodářský plán. Ukázalo se, že vládní politika má opravdu na zřeteli především prospěch lidu a zlepšení jeho životních podmínek. Vždyť již v prvních měsících úspěšného plnění dvouletky jsme mohli přikročit k zlepšení hornického pojištění, k snížení cen životních potřeb, k snížení daně ze mzdy i k dalším sociálně prospěšným opatřením. Učinili jsme všechno, abychom zmírnili následky neúrody pro náš lid, a to se nám značnou měrou podařilo. Pomohli jsme rolníkům postiženým neúrodou tak, jako dosud žádná vláda, při čemž jsme úhradu nebrali z kapes lidu, nýbrž z kapes milionářů.

Zásluhou naší správné zahraniční politiky jsme získali vpravdě bratrskou pomoc Sovětského svazu pro naše zásobování. Ukazovalo se prostě v posledních měsících, že přes všechny překážky jsou zde možnosti, aby vláda splnila úkoly, které si pro své vládní období vytkla, to jest, aby ještě do příštích parlamentních voleb bylo rozhodnuto o ná-

rodním pojištění, o nové pozemkové reformě, o daňových úlevách rolníkům a živnostníkům a aby též byla vypracována nová ústava republiky.

Tyto jasné vyhlídky našeho lidu byly však černou vyhlídkou pro naši reakci, pro zbytky kapitalistické a velkostatkářské třídy, pro šmelináře a kolaboranty, kteří našli své mluvčí v některých politických stranách. Naše reakce uviděla, že se valem hroutí všechny její naděje na to, že se náš nový řád, náš znárodněný průmysl a náš dvouletý plán dostanou do úzkých a že pak ona přijde opět k slovu. Viděla, že se hroutí její naděje poštvat lid proti dnešní vládní politice a povalit lidově demokratický režim ve volbách. Naopak bylo čím dále tím jasnější, že ve volbách zvítězí opět a ještě pronikavěji dosavadní směr naší státní politiky a že reakce bude rozdracena.

Proto v poslední době brzdili reakční činitelé a zpátečníci ve vládě stále úporněji činnost vlády. Proto se pokoušeli rozbít jednotu našeho lidu a zasáti rozkol mezi dělníky, úředníky, rolníky a ostatní lidové vrstvy a proto nakonec vystoupením z vlády vyvolali i dnešní krizi. Tento jejich krok není tedy ničím jiným než generálním pokusem o zvrát dosavadního vývoje, o porážku lidově demokratického řádu a znovunastolení kapitalismu a předmnichovských poměrů. Ano, o to jde dnešním rozkolníkům: opakovat rok 1920, nastolit protilidovou vládu a odbourat postupně vymoženosti naší revoluce a poválečné výstavby. To by znamenalo konec konců vrátit národní podniky opět kapitalistům, vzít zemědělcům půdu, kterou po válce dostali, zavést opět režim nezaměstnanosti, hladovění a pendreků.

Domácí reakce se při tom nezastavuje před ničím. Aby si získala a udržela pomoc reakce zahraniční, je hotova zpřetrhat i spojenecké svazky se Sovětským svazem a slovanskými národy, trpět obnovu německého imperialismu a účastnit se ve jménu svých třídních zájmů třeba i nového Mnichova. Toto je pravý smysl reakčního pokusu rozbít vládu a Národní frontu.

Ale reakce se zřejmě přepočítala. Chtěla-li opakovat rok 1920, pak

zapomněla, že Gottwald není Tusar. A že náš lid, především dělnická třída, prošel příliš těžkými zkouškami a zkušenostmi, než aby pustil opakování historie. Já tedy myslím, že československá reakce přecenila své síly. Její plán se nikdy nestane skutečností! Nedopustí to předvoj našeho pracujícího lidu, naše zocelená a uvědomělá dělnická třída. Nedopustí to všechen náš vlastenecký lid a celý národ, který nechce, aby se o jeho osud hrála opět hazardní hra. Myslím, že mohu právem říci, že naše dělnická třída a všechen náš lid jsou připraveni zmařit všemi způsoby jakékoliv úklady a pikle reakčních živlů.

Nyní, soudruzi a přátelé, o tom, jak vyřešit dnešní vládní krizi. My komunisté, kteří pevně setrváváme na principech lidové demokracie a dosavadní státní politiky, žádáme, aby se krize řešila ústavně a demokraticky na základě parlamentních tradic a ve shodě s vůlí československého pracujícího lidu.

Žádáme, aby podle dosavadních zvyklostí a ve shodě s vůlí lidu byla přijata demise ministrů, kteří se zpronevěřili zásadám Národní fronty a vládnímu programu, a vláda byla doplněna novými, věrnými zástupci lidu a jeho organizací.

A jestli si někdo myslí, když náš lid v posledních čtyřiašedesáti hodinách spontánně a přímo živelně vytyčil heslo, že agenti domácí a zahraniční reakce se nesmějí vrátit do vlády, že toto heslo našeho lidu je mluveno do větru, pak se setsakramentsky mylí. A já bych byl velmi rád, kdyby si to brzy uvědomili na všech stranách.

Žádáme, aby se vláda, doplněná o nové a lidu věrné členy plně opřela o skutečnou Národní frontu pracujícího lidu měst i venkova, převzala budovatelský program dosavadní vlády a v úzké spolupráci s lidem zajistila uskutečnění naléhavých požadavků, mezi nimi zejména nové ústavy, zákona o národním pojištění, o nové pozemkové reformě, o daňových úlevách zemědělcům a živnostníkům a připravila v závažné lhůtě opravdu demokratické volby.

Toto je jediná cesta, opakuji a třikrát podtrhuji, jediná, jak se ubránit zmatkům a chaosu, který chce reakce vyvolat, a jak zabezpečit další

postup vpřed. Tuto cestu navrhnou komunisté, tlumočnice vůli pracujícího lidu, projevenou na velikých manifestacích posledních dnů, zejména jména včera.

Jsem přesvědčen, že se pro ni vysloví i náš dnešní historický sněm, jakož i všichni představitelé našeho politického a veřejného života, kterým leží na srdci osud lidu a republiky.

Vyzývám vás proto všechny, abyste zůstali pevní ve své věrnosti zásadám lidové demokracie a naší cesty k socialismu a byli stále připraveni k obraně našich vymožeností a ideálů. Vyzývám vás, abyste jako předvoj národa byli příkladem jednoty a svornosti, abyste všemožně upevňovali jednotu ROH a všeho lidu — dělníků, rolníků, živnostníků a inteligence. Tvořte ve všech závodech i ve svých obcích, okresech a krajích akční výbory Národní fronty z upřímných představitelů dělnictva i ostatních pracujících vrstev, z demokratických a pokrokových představitelů všech stran i všennárodních organizací.

Jednota dělnické třídy, jednota pracujícího lidu, jednota národa, to je první a hlavní záruka vítězství!

At žije Revoluční odborové hnutí, budovatel našeho nového lidového státu i jeho věrný a odhodlaný strážce!

At žije vláda Národní fronty pracujícího lidu měst i venkova, vláda bez rozvratníků a zpátečníků!

Kupředu cestou lidové demokracie, cestou pokroku, cestou prospěchu pracujícího lidu a republiky, kupředu, zpátky ni krok!

Po boku SSSR pevněji než kdy jindy

*Projev na sjezdu Svazu československo-sovětského přátelství
22. února 1948*

Drazí přátelé!

Dovolte mi, abych jménem československé vlády pozdravil sjezd československo-sovětského přátelství. Vítám též jako velmi správné a dnes svrchovaně potřebné vaše rozhodnutí — sjednotit všechny složky, pracující na poli československo-sovětské vzájemnosti, a vybudovat novou, jednotnou, mohutnou organizaci, která by ještě intenzivněji plnila úkol, upevňovat, prohlubovat a střežit československo-sovětské přátelství. Váš sjezd se schází ve vzrušených dnech hluboké vnitropolitické krise. Bylo by však chyba se domnívat, že tyto události snižují jeho význam a že jeho hlas v dnešním vzrušení zapadne. Nikoliv. Současná vládní krise není nic jiného, než generální pokus reakčních sil o zvrát celého dosavadního vývoje, celé dosavadní politiky našeho státu a tedy i o zvrát naší zahraniční politiky a postupné zrušení našich spojeneckých svazků. Proto v bouři lidového rozhořčení a odhodlanosti zmařit úklady reakce musí znít pevně i hlas: Nedovolíme podlomit a rozbít naše spojení se Sovětským svazem a ostatními slovanskými státy. Právě dnes se přimkneme k Sovětskému svazu pevněji než kdy jindy. Ano, drazí přátelé, není nikterak náhodná spojitost mezi útokem na náš lidově demokratický řád a útoky na naši spojeneckou politiku. Není náhodná spojitost mezi naší domácí reakcí a reakcí zahraniční, mezi úklady proti vymoženostem květnové revoluce a mezi přímou záškodnickou a špionážní prací proti bezpečnosti Československa a proti Sovětskému svazu. Jen si ostatně vzpomeňme, jak se

v poslední době stupňovaly v části našeho tisku zlovolné výpady proti Sovětskému svazu a naší slovanské zahraniční politice. A vývoj těchto štvanic je takový: včera pořádali provokativní „diskuse“ o tom, kdo osvobodil Prahu, při čemž fakt osvobození Prahy sovětskou armádou nazývali „legendou“, a dnes hájí usvědčené protičeskoslovenské a protisovětské špiony a nazývají je „svedenými lidmi“. To je tedy sráz, po němž se řítí naši domácí zpátečníci a rozkolníci — od pomluv a šuškáni až k otevřené obhajobě velezrady.

Tento vývoj vyplývá z jednoho základního faktu, který je potvrzován zkušenostmi celého dosavadního vývoje a který musíme mít stále na vědomí: osud naší lidové demokracie, revolučních vymožeností, právě tak jako sama existence národa a státní svoboda jsou těsně spjaty s osudem našeho spojení se Sovětským svazem. S ním stojí a padá, neboť jedině toto spojení nám umožňuje mít svůj svobodný stát a budovat jej podle svobodné vůle lidu. A na druhé straně — každý pokus o zvrát našeho nového řádu a obnovu předmnichovského kapitalistického pořádku je těsně spjat s plány a intrikami západních imperialistů, s nimiž stojí a padá. Že západní reakce pracuje k obnově německého kapitalismu a imperialismu, že povzbuzuje revanšistické hnutí odsunutých Němců proti Československu a Polsku, že tu jde přímo o naši bezpečnost, samostatnost, existenci, ani to zřejmě nebrání naší reakci v jejím podvratném díle. Zřejmě je i dnes, právě tak jako v době Mnichova, ochotna obětovat vše svým třídním sobeckým zájmům.

Avšak pro nás, pro každého poctivého Čecha a Slováka, není váhání mezi těmito dvěma cestami. My jsme se již rozhodli v těžkých letech okupace a za našeho osvobozenického zápasu. Zvolili jsme cestu svobody, samostatnosti, lidové demokracie po boku našeho osvoboditele a nejlepšího přítele, Sovětského svazu.

Soudím proto, drazí přátelé, že novému Svazu československo-sovětského přátelství připadl hned při jeho zrodu velký úkol: státi na stráži československo-sovětského spojení a mobilisovat na ni všechny náš

lid, říci nahlas a na všechny strany, že naše spojenecké svazky jsou nedotknutelné, že vždy a ve všem půjdeme po boku Sovětského svazu a nikdy jinak. Říci, že náš lid nebude již napříště trpět protisovětské štvánice a rejdy, ať je provádí kterýkoli tisk, nebo kteříkoli političtí činitelé. Starat se o to, aby tvrdá ruka zákona dopadla na každého, kdo podřívá naši zahraniční politiku a tím samy základy našeho státu.

Veliké, ale čestné úkoly vás čekají, drazí přátelé. Buďte si však vědomi toho, že při tomto úsilí stojíte ve frontě všeho našeho pracujícího pokrokového lidu a že tato mocná spravedlivá síla nemůže nezvítězit.

Dovolte mi, abych na konec vzpomněl zítřejšího slavného jubilea naší osvoboditelky sovětské armády a vyslovil přesvědčení nás všech, že nikdy nedovolíme, aby byla poskvrněna památka hrdinů, kteří svými životy vykoupili naši svobodu, že vždycky zůstaneme věrni sovětsko-československému přátelství a ideálům, za něž jsme bojovali po boku sovětských vojsk.

Ať žije slavná sovětská armáda a její nejvyšší velitel generalissimus Stalin!

Ať žije věčně nerozborné spolenectví a bratrství národů Československa a Sovětského svazu!

Zdar Svazu československo-sovětského přátelství!

Odpověď ústředního výkonného výboru Čs. sociální demokracie na dopis předsednictva KSČ

23. února 1948.

Vážení soudruzi,

Ústřední výkonný výbor Čs. sociální demokracie se zabýval na své mimořádné schůzi dopisem předsednictva Vaší strany ze dne 21. února 1948 a zaujal k jeho obsahu toto stanovisko:

Ústřední výkonný výbor Čs. sociální demokracie souhlasí s Vámi, že je třeba učiniti všechny kroky k tomu, aby konsolidace republiky nebyla rozvrácena a byl zajištěn další klidný vývoj poměrů v naší zemi a další postup k socialismu. Domníváme se, že východisko z dnešní obtížné situace, ve které se republika octla, je třeba hledati opět v parlamentní vládě na podkladě Národní fronty politických stran. Netajíme se obavami, že jiný způsob řešení vládní krise by mohl dovést k zostření politického boje a v důsledku toho k dalším hospodářským škodám. Z těchto důvodů se domníváme, že by utvoření vlády, opírající se o slabou parlamentní většinu, nebylo šťastným vyřešením vládní krise.

Ústřední výkonný výbor Čs. sociální demokracie souhlasí s Vámi také, že je třeba učiniti všechno, aby do voleb byla splněna zbývající část úkolů vlády a parlamentu, zejména přijetí nové ústavy, uzákonění národního pojištění, nové pozemkové reformy i ostatních připravených zákonů.

Ujišťujeme Vás, že Čs. sociální demokracie má, tak jako dosud, nejlepší vůli k loyální a na vzájemné snášenlivosti založené spolupráci s Vaší stranou v zájmu společných nám socialistických ideálů.

Děkujeme Vám za Váš dopis a vyslovujeme přesvědčení, že jednání, která tímto navazujeme, povedou k zajištění všech dosavadních úspěchů socialismu v demokratickém Československu.

Se soudružským pozdravem

za

Ústřední výkonný výbor Československé sociální demokracie

Boh. Laušman,
předseda

Blažej Vítm,
gen. tajemník

Pro rozšíření a obrození Národní fronty

Z projevu k přípravnému výboru pro vytvoření ústředního akčního výboru Národní fronty 23. února 1948

Chceme-li pochopit nynější vládní krizi, musíme ji vidět v souvislosti s celým dosavadním politickým vývojem. Pozadí nynější vládní krise spočívá v nástupu reakčních živlů, které po revoluci nepřestaly existovat a soustředily se v některých stranách Národní fronty, v nichž nabývaly stále většího vlivu. Tyto strany Národní fronty opouštěly původního ducha a program Národní fronty, odkláněly se od cesty lidové demokracie a staly se nakonec nástrojem reakčních živlů. Nynější dobu pak považovala naše reakce za vhodnou k rozhodným akcím, které by vedly k politickému rozvratu a politickému přesunu sil ještě před volbami a umožnily postupné rušení všech vymožeností naší demokratické revoluce. Zpátečníci, využívající své formální většiny v parlamentě a ve vládě, snažili se donutit nynější vládu k odstoupení a přikročit k ustavení nedemokratické vlády úřednické. Myslili si, že mohou opakovat rok 1920, který znamenal prudký zlom v tehdejšímu vývoji. Za tím účelem vytvořili uvnitř vlády a Národní fronty zpátečnický blok, který sabotoval čím dál tím více vládní práce, takže v posledních čtyřech nedělích se nedostala vláda k žádné pozitivní činnosti. Zato však se tento blok pokoušel prosadit různá usnesení, jimiž chtěl paralyzovat pravomoc a činnost komunistických ministrů a vyřadit komunistickou stranu, zastupující 40 procent voličů, ze skutečného spolurozhodování a spolupráce. Tímto způsobem měl být suchou cestou změněn charakter vlády. Avšak osnovatelé reakčních plánů se přepo-

čítali v tom, jak smýšlí a cítí náš lid: všechen náš lid ve svorné jednotě odmítl s rozhořčením plány rozvratníků a trvá nyní neochvějně na tom, že tito lidé a vedení těchto stran se do vlády vrátit nemohou a nesmějí.

Myslím, že tato vůle lidu, tak rozhodně v posledních dnech projevovaná, je závazná pro každého, kdo to s naším lidem a republikou upřímně myslí. My komunisté chceme řešit krizi v souhlase s vůlí lidu na podkladě demokratickém, ústavním a parlamentním. Chceme, aby podané demise byly přijaty a aby ti, kdož je podali, se do vlády již nevrátili. Je tedy také logické, že odmítáme jednání s vedením stran, které krizi vyvolaly, neboť jinak bychom se dostali z deště pod okap. Nemůžeme trpět ve vládě žádné loutky, které by vykonávaly reakční usnesení nynějších vedení stran, poněvadž bychom se nedostali ani o krok kupředu a krize by se stala permanentní.

To neznamena, že chceme demokratické a poctivé příslušníky stran a známé prominentní osoby vyloučiti z účasti na vládě. Chceme naopak, aby noví lidé, kteří byli v opozici proti oficiálním kruhům těchto stran, měli spoluúčast na vládě a společně s námi obnovili Národní frontu a postavili ji na lepší a pevnou politickou a organizační základnu. To je veliký úkol, který lze charakterisovat jako obrodu Národní fronty. Jsem přesvědčen, že v každé straně a ve všennárodních organizacích je dost a dost schopných, poctivých, demokratických a důvěru lidu požívajících osob. Na této základně usilujeme o doplnění vlády, aby tak vládní krize byla vbrzku a co nejrychleji v nejbližších dnech, ba v nejbližších hodinách, zlikvidována. Doplněná vláda se představí parlamentu, bude se ucházet o jeho většinu, o jeho podporu i důvěru. Jsem přesvědčen, že mnozí z těch v parlamentu, kdož dosud dělali opoziční politiku, ačkoliv jejich strany byly ve vládě, budou nakonec podporovat vládu, která se zaváže, že splní ještě do zákonného termínu volebního všechny důležité odstavce vládního programu, který Národní shromáždění v roce 1946 samo přijalo.

Nakonec chtěl bych vysloviti své přesvědčení, že řešení krise, jak

jsem je naznačil, umožní, abychom kráčeli svou dosavadní cestou demokraticky, pokojně, mírně a svobodně k socialismu. Žádám vás všechny, kdož jste se tu dnes shromáždili, abyste tuto snahu podporovali a věřili poctivému úsilí komunistické strany, že spolu s naším národem je odhodlána stůj co stůj odstranit překážky, které by se tomu stavěly v cestu.

Dopis presidenta republiky předsednictvu ÚV KSČ

V Praze dne 24. února 1948.

Vážení pánové,

zaslali jste mi dne 21. února 1948 dopis, ve kterém mi sdělujete své stanovisko k řešení vládní krise a žádáte mne, abych se s ním ztotožnil.

Dovolte mi, abych formuloval stanoviska svá:

Cítím plně a těžce velkou odpovědnost v této osudové chvíli našeho národního a státního života. Od první chvíle této krise myslím na situaci jak se vytvářela, zapojují si tyto naše události do velkých souvislostí světových a vývojových. Snažím se jasně vidět nejen okamžitou situaci, ale i příčiny, které k ní vedly a důsledky, které může mít to, nebo ono rozhodnutí. Dobře cítím ony mohutné síly, jimiž je dnešní situace formována.

Při klidném, věcném, nevášnivém a objektivním posuzování situace vidím, že společnou vůli nejrůznějších skupin našeho občanstva, které se na mne obracejí, je vůle po míru a klidu, po řádu a kázni, kázni dobrovolně si ukládané po pokrokovém a také opravdu socialistickém životě.

Jak toho cíle dosáhnout? Znáte mé upřímně demokratické vyznání víry. Nemohu než zůstat mu věren i v této chvíli, neboť demokracie podle mého přesvědčení je jediná spolehlivá a trvalá základna slušného a důstojného lidského života. Trvám na parlamentní demokracii a na parlamentní vládě jako hranicích demokracie. Podotýkám, že dobře znám ovšem její nutný sociální a hospodářský obsah. Stavěl jsem svou politickou práci na těchto principech a nemohu, aniž bych zradil sám

sebe, jednati jinak. Také dnešní krise demokracie u nás může být přežita jen demokratickou a parlamentní cestou.

Nepřecházím tím požadavky Vaše.

Za nositelky politické odpovědnosti pokládám všechny naše politické strany, sdružené v Národní frontě. Přijali jsme všichni princip Národní fronty a ten se nám osvědčil až do nedávné doby, kdy krise počala. Krisí tou podle mne není však popřen princip sám. Jsem přesvědčen, že na tomto principu se dá i nadále dosáhnouti nezbytné spolupráce všech, dají se vyřešiti všechny spory k svrchovanému prospěchu národa a společného státu Čechů a Slováků. Jednal jsem proto s pěti politickými stranami, vyslechl jsem jejich názory, některé podaly je také písemně. Jsou to věci závažné, nemohu jich prostě nedbat. Proto znovu činím apel na všechny, abychom cestou parlamentní a cestou Národní fronty nalezli smírné řešení a novou úspěšnou spolupráci. Tolik po stránce formální.

Po stránce osobní jest pro mne jasné, jak jsem již řekl, že předseda vlády bude předseda nejsilnější strany Klement Gottwald.

Konečně po stránce věcné je pro mne jasné, že socialismus je způsob života, kterého si přeje převážná část našeho národa. Věřím přitom, že se socialismem je slučitelná určitá míra svobody a svornosti, ony nezbytné principy celého našeho národního života. O svobodu usiloval národ živelně takřka v celých svých dějinách. Ty nám také ukázaly, kam vede nesvornost. Prosím Vás proto snažně, uvědomte si tyto skutečnosti a učiňme je východiskem našeho jednání. Začněme všichni společně znovu se o další trvalé spolupráci dohodovat a nedopusťme prodlužování rozpolcení národa na dvě sváříci se polovice. Věřím, že rozumná dohoda je možná, protože je nezbytně nutná.

Jsem Váš

dr. Edvard Beneš v. r.

Odpověď předsednictva ÚV KSČ presidentu republiky

V Praze dne 24. února 1948.

Vážený pane presidente!

Předsednictvo ústředního výboru KSČ vzalo na vědomí Váš dopis z 24. t. m. a znovu konstatuje, že nemůže vstoupit v jednání s dosavadním vedením národně socialistické, lidové a slovenské demokratické strany, a to právě proto, že by to bylo v rozporu jak se zájmem jednoty a svornosti lidu, tak se zájmem dalšího klidného vývoje republiky.

Události poslední doby nezvratně dokázaly, že tyto tři strany přestaly zastupovat zájmy pracujícího lidu měst a venkova, že jejich vedení se zpronevěřilo základním myšlenkám lidové demokracie a Národní fronty, jak byly vyjádřeny v košickém i budovatelském vládním programu, a že zaujala postoj podvrtné opozice. Znovu a znovu se to projevilo ve vládě, v Ústavodárném Národním shromáždění, v tiskových orgánech těchto stran i v akcích, které s hroživou lehkovážností organizovaly jejich ústřední sekretariáty proti sociálním zájmům pracujícího lidu, proti bezpečnosti státu, proti spojeneckým svazkům republiky, proti státním financím, proti znárodněnému průmyslu, proti naléhavým zemědělským reformám, zkrátka proti celému budovatelskému úsilí našeho lidu a proti samým základům vnitřní a vnější bezpečnosti státu. Činitelé těchto stran vešli dokonce ve styk se zahraničními kruhy nepřátelskými našemu lidově demokratickému řádu a našim spojeneckým svazkům, a ve spolupráci s těmito nepřátelskými zahraničními živly usilovali o zvrát dosavadního vývoje republiky. Tento stále se

stupňující proces vyvrcholil pak pokusem o rozbití vlády, který, jak se prokázalo, měl být prováděn pučistickými akcemi.

Mohutné lidové manifestace posledních dnů jasně ukázaly, že náš pracující lid odsuzuje v naprosté svornosti a s pobouřením politiku těchto stran a žádá vytvoření vlády, v níž by zasedli poctiví pokrokoví vlastenci, oddaní republice a jejímu lidu. Projevuje se stoupající měrou i rozhořčení členských mas uvedených tří stran, při čemž se členstvo dožaduje obrody svých stran i samé Národní fronty.

Ve shodě s touto živelně projevenou vůlí lidu schválilo předsednictvo ústředního výboru KSČ návrhy předsedy vlády Kl. Gottwalda, podle nichž má být vláda doplněna význačnými představiteli všech stran i velkých všenárodních organizací. Zdůrazňujeme, že tato doplněná vláda předstoupí v plném souhlasu se zásadami parlamentní demokracie před Ústavodárné Národní shromáždění, přednese mu svůj program a požádá o jeho schválení.

V přesvědčení, že jen takovýto svrchovaně ústavní a parlamentní postup zaručuje klidný vývoj republiky a že zároveň odpovídá představám naprosté většiny pracujícího lidu, vyslovuje předsednictvo ústředního výboru KSČ pevnou naději, že po bedlivé úvaze uznáte správnost jeho vývodů a budete souhlasit s jeho návrhy.

Za předsednictvo ústředního výboru KSČ

Kl. Gottwald v. r.,
předseda

R. Slánský v. r.,
generální tajemník

Nová vláda jmenována

Projev ke shromáždění lidu na Václavském náměstí

25. února 1948

Právě se vracím z Hradu. Dnes ráno jsem podal návrh na přijetí demise ministrů, kteří odstoupili dne 20. února. Současně jsem odevzdal prezidentu republiky dr. E. Benešovi seznamy osob, kterými má být vláda doplněna a rekonstruována.

Mohu vám sdělit, že pan prezident všechny mé návrhy tak, jak jsem je podal, přijal. Dekrety, jak propouštěcí, tak i jmenovací, jsou panem prezidentem podepsány a za chvíli budou mnou parafovány.

Považuji za svou povinnost zdůraznit, že pan prezident, kterému rozhodnutí nepřišlo lehkou, nakonec uznal nutnost a nezbytnost takového opatření. Uznal tak hlavně proto, že viděl, že je to přání a vůle lidu.

My, soudruzi a soudružky, jsme prezidentu republiky vděční, že dovedl respektovat vůli i přání lidu i ve věci, která mu byla osobně velmi těžká.

Reakce, která připravovala úder proti lidu, byla sama poražena a rozdracena. Pevnost a ostražitost lidu způsobily tuto porážku reakce.

Jednota našeho lidu, jednota dělnické třídy, jednota dělníků, rolníků, živnostníků a inteligence to byla, která našemu národu dala dostatek sil, aby v zárodku, během několika málo dnů, zmařil úklady a spiknutí reakce.

Nyní, kdy útok reakce je odražen, vrátíme se opět ke své práci, ke své budovatelské práci na splnění dvouletky. Naše práce bude o to

radostnější, že již tam budou v míře daleko menší, než tomu bylo dosud, rozvratnické a sabotážnické živly.

Je potřeba, soudruzi a soudružky, nyní, když vůle našeho lidu byla tak slavně prosazena, znovu se semknout v mohutné pracovní úsilí, abychom překonali veškeré obtíže, které před námi stojí, a abychom vybudovali z naší republiky, oproštěné od reakcionářů, šťastný domov všeho pracujícího lidu.

Prokázali jsme hluboký a upřímný demokratismus našeho státu

Projev při slibu nových členů vlády 27. února 1948

Pane presidente,

dovoľte, abych Vám v této významné chvíli, kdy jsem Vám představil nové členy vlády, poděkoval svým i jejich jménem za důvěru, kterou jste nám projevil.

Dnes je již nad slunce jasnější, že pokus o rozbití vlády a Národní fronty byl svévolným a dobrodružným činem, směřujícím proti samým základům státu. Náš lid reagoval na něj v opravdu uchrvacující jednotě bouří rozhořčení a spontánním požadavkem, aby rozvratníci a zpátečníci byli z vlády odstraněni a aby byl zajištěn další pokojný a zdárný vývoj našeho lidově demokratického řádu.

Je Vaší velkou zásluhou, pane presidente, že jste slyšel hlas našeho lidu, poznal spravedlivost jeho rozhořčení i oprávněnost jeho požadavků a přispěl k ráznému vyřešení krise v duchu vůle našeho lidu. Pomohl jste tak podstatně k tomu, že celý chod událostí byl poměrně rychlý a šel a půjde i nadále cestou přísně demokratickou, ústavní a parlamentární. Vláda předstoupí v nejbližší době před Ústavodárné Národní shromáždění a jsem přesvědčen, že i ono novou vládu a její program schválí.

Můžeme proto sebevědomě odmítnout určité vratké projevy v zahraničí o ohrožování svobody a parlamentních method. Nikoliv, nebudou nám dávat lekce z demokracie a ústavnosti ti, kdož mají na svědomí Mnichov, ti, kdož se paktovali o naši kůži s hitlerovským Německem a naprosto nedemokraticky a protiprávně roztrhali spojeckou a přátelskou smlouvu s námi!

Naopak, opakují, s hrdostí můžeme říci, že jsme znovu důstojně prokázali před celým světem hluboký a upřímný demokratismus našeho státu a věrnost zásadám pokoje a prospěchu lidu.

Přijměte proto, prosím, mé ujištění, že jsme Vám vskutku velmi vděční za to, že jste tomuto vítězství lidu a demokracie tak význačně pomohl.

Odpověď presidenta dr. Edvarda Beneše

Pane předsedo vlády, páni ministři!

Přijal jsem demisi odstoupivších členů vlády a podepsal jsem vaše jmenovací dekrety. Správně jste, pane předsedo, prohlásil, že mé rozhodování nebylo lehké, ba naopak, jak jste sám řekl, osobně velmi těžké. Uvažoval jsem dlouho a vážně o vzniklé krizi. Došel jsem k závěru, že je třeba vašemu návrhu vyhovět. Víte, že jsme o celé věci dlouho mluvili a o jejím řešení dlouho uvažovali. Ale věděl jsem, že by se jinak krize ještě prohlubovala a nakonec mohla vést k takovému rozdělení národa, které by případně vyústilo i v obecný zmatek. Stát musí být veden a spravován. Chcete vést státní věci novými cestami a novou formou demokracie. Přál bych vám, národu i státu, aby to byla cesta šťastná pro všechny.

Poselství k československé inteligenci

*Dopis veřejnému projevu pokrokové inteligence v Lucerně
27. února 1948*

Drazí přátelé, soudruzí a soudružky!

Posílám srdečné pozdravy projevu pokrokové inteligence v Lucerně a prosím, abyste mě omluvili, že se pro naléhavé státní záležitosti nemohu projevu osobně zúčastnit.

Dovoľte však, abych alespoň písemně vyjádřil uznání naší inteligenci, která právě v uplynulých historických dnech dokázala, že je opravdu pokroková, že opravdu věrně kráčí v jedné frontě s lidem a národem.

Byly tu dvě cesty. Jedna s rozkolníky — proti lidově demokratickému řádu a proti lidu, do zmatku a rozvratu, a druhá — po boku pracujícího lidu, za upevnění naší lidové demokracie, za pokojnou tvůrčí práci a klidný vývoj k socialismu. Naše inteligence v naprosté většině správně zvolila cestu druhou, cestu po boku lidu. Učinila tak v duchu lidových a pokrokových tradic naší národní kultury, v duchu Havlíčka, Smetany, Jirásky, Masaryka, S. K. Neumanna. A učinila tak i k prospěchu inteligence samé.

Vždyť co dával inteligenci kapitalistický řád, o jehož návrat naši rozvratníci a zpátečníci usilovali? Zotročoval ji, ponižoval, činil z ní nedůstojný nástroj svých sobeckých, protilidových, kořistnických cílů. Kapitalismus, ať už jde o cokoliv, o vědu, techniku, umění, o nejvznešenější lidskou myšlenku, vždycky jen — jak se to zpívá v Prodané nevěstě — „počítá co mu to, počítá co mu to vynesé“. Kapitalismus byl tedy přímo nepřátelský rozvoji duchovního úsilí, pokud nesloužilo jeho zájmům.

Zcela jinak řád lidově demokratický. Neřídí se úzce sobeckými cíli malé, ostatní většině společnosti nepřátelské skupiny, nýbrž vyšším

prospěchem celku, prospěchem společenským, národním. Pro něj není nikdy hranic v rozmachu hospodářství, techniky, kultury, nemusí se bát ani krise, ani „nadprodukce inteligence“. Nechce anarchii a liberální svévůli ani v administrativě, ani v hospodářství, nýbrž stálý rozvoj, organizovaný podle vědeckého plánu: proto potřebuje a dovede ocenit odbornou inteligenci. Lidová demokracie chce blahobyť, radost, štěstí lidu, chce, aby lid rostl morálně a duchovně: a proto chce, aby byl v nejužším svazku s inteligencí, aby se kultura stala jeho nejvládnější potřebou.

Z těchto důvodů říkám, že naše inteligence, která se rozhodla pro cestu lidové demokracie, se rozhodla i ve svůj prospěch, neboť každý krok naší republiky vpřed bude provázen dalším a dalším vzestupem hospodářství a kultury. Stále větší budou možnosti inteligence k uplatnění svých tvůrčích sil, stále lépe budeme moci naši inteligenci i odměňovat, ať již jsou to učitelé nebo národohospodáři, administrativní úředníci nebo umělci.

Myslím proto, že je třeba, aby naše inteligence i nadále stála pevně po boku pracujícího lidu, aby se s ním ještě více sblížila a aby viděla ve věci lidové demokracie a socialismu svoji vlastní věc. A je třeba, aby se dnes na rozcestí zamysleli i ti, kteří dosud šli s nynějšími rozkolníky. Poslední události jim ukázaly zcela jasně, komu slouží a kam vede peroutkovština. Nechtějí je jim těch několik inteligentů, kteří opustili národ a jeho tradice, kteří zneužívali a zrazovali velké ideály svobody, pravdy, demokracie a socialismu, varovným příkladem.

Právě o poměru inteligence k lidu a k národu platí: „Opustíš-li mne, nezahynu. Opustíš-li mne, zahyneš!“ Ano, poctivá a nadšená služba lidu a národu — toť jediná a nejvyšší tvůrčí svoboda inteligence, to je i způsob jejího největšího uplatnění.

Proto, ať žije bratrství pracujícího lidu a pokrokové inteligence! Ať žije naše lidově demokratická republika, naše pokojná tvořivá cesta k socialismu!

Klement Gottwald.

Pravda zvítězila!

*Projev na pracovní schůzi sjezdu rolnických komitů
28. února 1948*

Draží přátelé!

Jménem vlády, vlády to obrozené Národní fronty, zdravím váš sjezd co nejsrdečněji. Váš sněm, sněm to rolníků, sněm našeho pracujícího venkova, schází se týden poté, co v Praze sněmovali zástupci dělníků a úředníků, zástupci všech vrstev námezdně pracujících. Oni i vy jste se sešli, abyste řekli závazné své slovo nejen ve věcech, které se vás týkají bezprostředně, jakožto části našeho pospolitého národa. Oni, představitelé pracovníků ze závodů, dílen a kanceláří, stejně jako vy, pracovníci půdy, chcete a máte právo mluvit a rozhodovat o věcech všenárodních a státních, o věcech republiky.

A proto my, jimž heslo, že lid je zdrojem veškeré moci, není prázdným slovem, nýbrž živou skutečností, přicházíme před vás, abychom složili účty ze své dosavadní práce jakožto političtí představitelé našeho lidu a abychom se s vámi poradili, co dělat.

Váš ministr zemědělství Julius Ďuriš podá vám zprávu a vyloží své plány, pokud se týkají bezprostředně zemědělství. Já, jakožto představitel vlády, chci vašemu sněmu říci několik slov o věcech, majících význam všenárodní a státní.

Před dvěma dny ve středu 25. února 1948 jsme zakončili jedno a započali další období dějin naší republiky. V tento památný den byla vytvořena vláda nové, obrozené Národní fronty, v tento památný den byla dovršena porážka sjednocených domácích i zahraničních zpátečníků a nepřátel republiky. Historii tohoto reakčního spiknutí proti

naší lidově demokratické republice znáte. Nedošlo k němu náhodně, ani od dneška na zítřek. Naopak, bylo připravováno dávno. Bylo připravováno velkokapitalisty a velkostatkáři, jimž květnová revoluce vzala politickou moc a znárodnila část jejich majetku. Bylo připravováno lidmi, kteří se spojili se zahraničními nepřáteli republiky, zejména s těmi, kteří před deseti lety dali naši republiku na pospas Hitlerovi. Toto spiknutí domácích i zahraničních mnichovanů mělo za cíl tak či onak svrhnout vládu Národní fronty, nastolit novou reakční vládu, která by začala postupně rušit všechny vymoženosti našeho lidu, jichž se domohl od května 1945, ode dne, kdy slavná Sovětská armáda pod vedením generalissima Stalina osvobodila naši republiku a dovršila porážku hitlerovského Německa.

Účastníci tohoto zpátečnického spiknutí chtěli, aby půda, kterou naši rolníci ve vnitrozemí i v pohraničí dostali, byla znovu vrácena velkostatkářům. Chtěli, aby byla zastavena revize první pozemkové reformy, chtěli, aby byl pohřben zákon o nové pozemkové reformě, podle něhož se má veškerá statkářská půda nad 50 ha rozparcelovat mezi potřebné zemědělce. Chtěli, aby náš znárodněný průmysl a pevněžnictví byly vráceny do rukou domácích i zahraničních kapitalistů. Chtěli prostě, aby náš pracující lid měst i venkova byl opět vržen do politického a hospodářského poddanství. Sto let od zrušení roboty chtěli náš lid opět zkovat do pout kapitalistické otročiny. V tom byl pravý smysl a cíl reakčního pokusu o převrat.

Nedejte se klamat různými báchorkami, které poražená reakce rozšiřuje. Záminka, pro kterou reakce krizi vyvolala, byla zajisté malicherná a hloupá. Způsob, jakým reakce rozpoutala krizi, byl pokud možno ještě hloupější, ale smysl a cíl reakčního spiknutí byl dalekosáhlý, šel až na kořen naší lidově demokratické republiky.

Dnes můžeme se zadostiučiněním zjistit, že reakční spiklenci byli poraženi, že zvítězil lid, zvítězila republika, zvítězila pravda.

Považuji za svou povinnost vyslovit našemu lidu v městech i na venkově — našim dělníkům, rolníkům, živnostníkům a inteligenci —

vřelý dík a skutečný obdiv nad jejich postojem v období krise. Nepřeháním, jestliže řeknu, že náš národ prošel v posledním týdnu novou zkouškou státníkovou, a náš lid, ať již Češi či Slováci, v této zkoušce státníkově skvěle obstál. Obstál tak, že s obdivem se na nás dívají naši spojenci a že na druhé straně naši protivníci na nás dští oheň a síru. To nás ale neznepokojí a neodvrátí z nastoupené cesty.

Lid, národ, republika a pravda v tomto měření sil se zpátečnictvím zvítězily. My však nikterak nemáme ve zvyku uložit se a spát na vavřínech. Co nutno dělat, aby vítězství lidu bylo zabezpečeno a předem znemožněno opakování pokusu o spiknutí reakčních sil?

Je především nutno vytrhnout kořeny, z nichž toto reakční bylí vyrůstalo. Nositeli a hlavními podporovateli reakčního puče byli kapitalisté a velkostatkáři. Jim nestačilo, co jim lid a republika po květnové revoluci velkomyslně ponechala. Jim nestačilo, že v době, kdy náš lid v závodech a na polích v potu tváře se dřel, aby vyléčil rány, které byly zasazeny republice válkou a okupací, jim nestačilo, že v téže době oni, kořistníci a šmelináři, vydělávali miliony a miliony a kde mohli, okrádali lid a republiku. Oni chtěli víc, chtěli návrat starých časů, kdy panstvo vládlo nad lidem neomezeně a kdy lid měl jediné právo: poslouchat a mlčet.

Nuže, první poučení z uplynulých dnů zní: Nutno toto panstvo postihnout na jeho nejcitlivějším místě, nutno do všech důsledků uskutečnit váš, všech pracujících zemědělců požadavek revize první pozemkové reformy.

Nutno ihned uzákonit váš další požadavek o trvalé úpravě vlastnictví k půdě tak, že půda bude náležet těm, kdož na ní pracují a že všechna v soukromých rukou jsoucí půda nad 50 ha bude rozparcelována mezi výkonné zemědělce.

Přítom současně chceme, aby v nové ústavě bylo výslovně napsáno, že soukromé vlastnictví půdy těm, kdož na ní sami pracují, je ústavně zaručeno a aby tak byly rázně a jednou provždy vyvráceny povídky o tom, že někdo u nás chce na vsi zavádět kolchozy.

Plně se stavíme za požadavek nedělního sjezdu závodních rad a odborových organizací, aby byl znárodněn domácí velkoobchod, aby byl státně organizován dovoz a vývoz a aby byly znárodněny všechny kapitalistické podniky s více než 50 zaměstnanci. Přitom současně budeme prosazovat, aby v nové ústavě stálo černé na bílém, že soukromé podniky do 50 zaměstnanců nebudou znárodněny, že našim maloobchodníkům, řemeslníkům, malým a středním podnikatelům budou jejich podniky ústavně zaručeny. I v tomto případě chceme, aby zanikla reakční šeptanda, že někdo chce znárodnovat maloobchod a živnosti. Nikoli, majetek našich rolníků, maloobchodníků a živnostníků bude ústavně zaručen, naši rolníci a živnostníci budou jednou provždy zbařeni nebezpečí, že je konkurence velkokapitálů a lichvářských bank a daňový exekutor poženou do bankrotu a na huben.

Další poučení z pohnutých dnů zní: Nutno očistit dosavadní legální politické strany a všechny jiné legální organizace od nelegálních agentů domácí a zahraniční reakce. Jednou z příčin, proč mohlo dojít ke krizi, totiž je, že v květnu r. 1945 poražená, ale nedoražená reakce se postupně rozlézala do různých legálních politických stran a zájmových organizací, že postupně tyto strany a organizace prolínala a nakonec určovala jejich postup a politiku.

Z tohoto poučení nutno vyvodit všechny důsledky. Nutno bez pardonů vyhnat všechny agenty domácí a zahraniční reakce z legálních stran a organizací. Jestliže si někdo snad myslí, že stačí výměna několika osob a několika kulís a že jinak vše může zůstat při starém, je na velkém omylu. Prohlašuji zde velmi vážně a odpovědně, že ve věci očisty legálních stran a organizací od nelegálních agentů budeme přísní a neústupní, neboť nikdo z nás nechce, aby se krize z posledních dnů opět opakovala za několik měsíců. Z těchto důvodů chceme, aby se provedla očista v naší veřejné správě, aby republika více nehřála na své hrudi zrádné hady, nýbrž aby se mohla na své úředníky a zaměstnance ve všem a všude spolehnout.

Spiknutí reakce bylo tedy odraženo a rozdraceno, vládní krise byla

překonána, čistě ústavně, demokraticky a parlamentně. Nynější vláda je vládou obrozené Národní fronty, opírá se o všechny zdravé složky našeho lidu ve všech politických stranách a organizacích. Půjďme dále cestou ústavní, demokratickou a parlamentní, i kdyby domácí zpátečníci a jejich zahraniční chlebovárci pukli bezmocným vztekem.

Vláda obrozené Národní fronty převezme úkol vyplnit dosud nevyplněnou část dosavadního vládního programu, doplněného o požadavky, které vytyčil nedělní sjezd závodních rad a odborových organizací, jakož i o požadavky, který vytyčí váš dnešní sjezd zemědělců. Vláda se také bude snažit, aby konečně byla vypracována a schválena nová ústava. S tímto programem předstoupí vláda v nejbližší době před Ústavodárné Národní shromáždění a bude žádat, aby ÚNS tento program splnilo a urychleně vtělilo v zákony a aby v zákonem stanovené lhůtě mohly být provedeny nové, demokratické a svobodné volby.

Řekl jsem, že náš pracující lid byl za krise na výši doby. Jsem přesvědčen, že tomu tak bude i nadále po překonané krizi. Stojí před námi všemi velké úkoly. Musíme stůj co stůj v průmyslu, zemědělství, stávebnictví, ve všech ostatních úsecích hospodářství splnit dvouletý plán. Před vámi, zemědělci, stojí čestný úkol zabezpečit výživu národa. Díky velkorysé pomoci Sovětského svazu je zásobování chlebem vcelku zajištěno. Obtíže se však vyskytují v zásobování masem. Mám k vám velkou prosbu, drazí přátelé, učiňte všechno, co je ve vašich silách, aby přírůstek jatečního dobytka byl zvýšen. Učiňte vše, aby naše vesnice splnila kontingenty dodávek jatečního dobytka, mléka, vajec a jiných zemědělských produktů. Vidíte, drazí přátelé, náš lid ve městech, především naše dělnictvo vám pomáhá, kde může. Nebytí pomoci dělnictva, nedostali byste panskou půdu, nebylo by národního pojištění, nebylo by daňových úlev, nebylo by mimořádných příplatků na zemědělské výrobky, nebylo by prostě Ďurišovy zemědělské politiky. Oplatte proto pomoc pomocí, dobré dobrým, držte se hesla „Svůj k svému“. Zabezpečte za každou cenu výživu našeho lidu, plynulé zásobování našich měst a průmyslových středisk. To od vás žádá národ,

to od vás žádá republika. A já pevně věřím, že volání matky Vlasti neoslyšíte.

Za krise se ukázala ve skvělém světle jednota našeho lidu měst i venkova. Reakční spiknutí, spekulující mimo jiné na to, že náš lid nebude jednotný, ztroskotalo hlavně na jednotě lidu. Národní fronta, skutečná Národní fronta se obrodila a je radostnou skutečností. Je správné, že všude v obcích, okresích a krajích se tvoří akční výbory Národní fronty.

Nanejvýš obdivuhodnou se v těchto kritických dnech ukázala tvůrčí iniciativa našeho lidu. Ráz na ráz ne ve dnech, nýbrž v hodinách činil lid prostřednictvím svých orgánů nezbytná opatření. Je dobře, když všude tam, kde je ohrožen plynulý chod výroby a veřejný zájem, jsou podle platných zákonů dosazováni národní správčové. Je správné, když lidové orgány v úřadech, závodech i na vesnicích odvolávají nehodné a věc lidu zradivší činitele a nahrazují je schopnými a věrnými lidmi. Je nanejvýš žádoucí, když náš lid činí všechna opatření, aby vítězství nad reakcí bylo zabezpečeno tak, aby se už nikdy nemohla vzchopit k pokusu o reakční kontrarevoluční puč.

Drazí přátelé, prožili jsme několik vskutku historických dnů, kdy zpátečníčtí spiklenci chtěli zastavit kolo dějin a obrátit jeho vývoj nazpět. Řekl jsem právě před týdnem na Staroměstském náměstí: „Buďte jednotni a rozhodni a vaše pravda zvítězí.“ A zvítězila. Dnes říkám: „Buďte ještě více svorni, jednotni a rozhodni a vaše vůle, vůle lidu, bude v této zemi zákonem.“

SNB a dělnické milice, věrní ochránci klidu a budovatelské práce republiky

Projev při přehlídce Sboru národní bezpečnosti a dělnických milicí na Staroměstském náměstí 28. února 1948

Příslušníci Sboru národní bezpečnosti a dělnických milicí!

Dovolte mi, abych dnes, kdy jsme již úspěšně odrazili reakční úklady proti naší republice a kdy opět nastupujeme k další svorné práci na výstavbě našeho domova, dovolte mi, abych opakoval pozdrav, který zněl ještě před několika dny ve vzrušených pražských ulicích: Ať žije Sbor národní bezpečnosti! Ať žijí dělnické milice! Ať žije ozbrojený lid, hájící svou republiku před zpátečníky a rozvratníky!

Dovolte mi též, abych vyslovil vřelé díky vám, útvarům SNB a dělnických milicí, které hrály opravdu čestnou úlohu v kritických událostech, pomohly zmařit plány reakce a zajistily klidný a spořádaný průběh událostí.

Drazí přátelé, vzpomněl jsem volání, které jsme slyšeli na nedávných manifestacích: Ať žije SNB! Myslím, že stojí za to se nad tímto faktem pozastavit. Což si lze na příklad vůbec představit, že by byl třeba před 15 lety zazněl na Václavském náměstí výkřik: Ať žije policie? Pravděpodobně by se na takového člověka dívali ostatní lidé jako na blázna, nebo by ještě dostal pendrekem pro zesměšňování policie.

Dnes je však situace jiná. Dnes, když se zpátečníci a následovníci agrárně kapitalistické politiky z první republiky pokusili o útok na náš lidově demokratický řád a když se lid pozvedl proti těmto úkladům, stál Sbor národní bezpečnosti po boku lidu, který vyšel z továren, dílen a kanceláří. Sbor národní bezpečnosti, který se již dříve osvědčil v boji proti šmelinářům a špiónům a který si za to vysloužil nenávisť reakce,

stál i v těchto historických dnech po boku lidu, aby spolu s ním chránil republiku a vymoženosti naší národní a demokratické revoluce. Ba dokonce drželi společně stráž útvary SNB a ozbrojení dělníci, dělnické milice. Proto zcela právem má náš lid SNB rád — a dnes po posledních událostech ještě radši, proto zcela právem volá: Ať žije SNB!

Slyšeli jsme od různých zpátečníků slova o oklešťování demokracie, o policejním teroru a pod. Myslím, že můžeme velmi pevně s pohrdáním odmítnout tyto pomluvy. Pravý opak je pravda. Právě náš SNB, právě naše dělnické milice jsou příkladem hlubokého a opravdového demokratismu naší republiky. Právě stát, který užívá bezpečnostních orgánů nikoliv k obraně kapitalistů proti lidu, nýbrž naopak, k obraně lidu a proti kapitalistickým rozvratníkům, právě stát, který se nebojí dát lidu zbraně, aby lid společně s bezpečnostními orgány bránil stát a jeho režim, právě to je stát opravdu demokratický a opravdu lidový!

A minulé dny ukázaly, že náš SNB a naše dělnické milice dovedou rozhodně a obětavě chránit naši lidovou demokracii, že dovedou udržet pořádek, a zdůrazňují, bez jakéhokoli násilí a surovosti. Může být pyšnou naší bezpečnostní služby, že máme za celé ty vzrušené dny všeho všude dva lehce zraněné, a ještě náhodou. A to šlo věru o větší a bouřlivější události, než byly třeba kdysi demonstrace nezaměstnaných, kdy bývaly desítky zraněných a někdy i mrtví.

Tato bilance je také zároveň nejlepší odpovědí horlivým pomlouvačům v zahraničí, kteří mluví o tom, že prý u nás došlo k nepokojům, k násilným zákrokům, k porušování právního řádu. Nic takového! Udrželi jsme pořádek, a přímo vzorný pořádek.

Nyní však, drazí přátelé, několik slov o tom, co dál. Vaše úloha na prousto neskončila, ba není ani menší, než byla doposud. Je třeba být i nadále s veškerou houževnatostí a obětavostí na stráži. Rozvratníci a záškodníci, kteří uviděli, že lid se obrátil v naprosté jednotě proti nim, že zůstali generály bez vojska a že byli vyhnáni z politického a veřejného života, budou se snažit skrýti se v podzemí a podnikat odtud své výpady proti bezpečnosti republiky a proti našemu budování. Musíme

proto být ve stálé pohotovosti proti těmto snahám o podvrtnou činnost, v níž budou domácí reakčníci spolupracovat s agenty a špiony ze zahraničí.

Je třeba dále provést dnes důkladnou očistu našeho veřejného života. Pamatujme, že nyní již nebude ministerstvo spravedlnosti mařit pověstí práci SNB, ale naopak, bude mu pomáhat. Napříště již v naší republice bývalým kolaborantům a všem zvilým nepřátelům lidové demokracie pšenice nepokvete!

K tomu přistupuje další úkol a totiž energický postup proti rozvratníkům našeho hospodářství, proti spekulantům a šmelinářům, proti všem, kdož okrádají republiku, naše konsumenty, náš lid. I tu dnes bude moci SNB spolu s očistěným aparátem naší justice sjednati rychle pořádek. Teď musí nastat jak pro černé dílo spiklenců, tak i pro černý trh a černé obchody opravdu černé dny!

A nakonec bych chtěl ještě vyzvednout: Stojíte tu dnes věrně bok po boku příslušníci SNB a dělnických milic jako ztělesnění lidové obrany vnitřního pořádku ve státě. Střežte všichni jako oko v hlavě tento svazek lidu s bezpečnostními orgány! Nikdy se již nesmí nikomu podařit tento svazek roztrhnout a postavit obě strany proti sobě. Postupujte i nadále v nejužší spolupráci, společně braňte klid republiky a tvůrčí budovatelskou práci lidu!

Ať žije naše lidově demokratická republika, krácející pokojnou a jasnou cestou k lepšímu zítřku všeho lidu!

Ať žije ochránce jejího pokoje a budování, Sbor národní bezpečnosti!

Ať žije jeho věrný druh, stráž naší výstavby a našich závodů, dělnické milice!

Dělník za rolníka, rolník za dělníka

*Projev ke sjezdu rolnických komitů na Václavském náměstí
29. února 1948*

Přátelé rolníci!

Přijměte především srdečné pozdravy od naší vlády obrozené Národní fronty.

Sešli jste se na velikém sněmu právě ve dnech, kdy naše republika vstupuje do nového období svého života. Vyřadili jsme zpátečnický a rozvratníky, kteří již dlouhou dobu brzdili vývoj naší republiky a kteří se nakonec pokusili o rozbití vlády a Národní fronty. Vyřadili jsme ty, kdož chtěli vrátit republiku do minulých dob nadvlády agrárních a kapitalistických magnátů. Vyřadili jsme ty, kdož chtěli zhatiti spravedlivé požadavky našich zemědělců, revisi první pozemkové reformy a zákon o trvalé úpravě vlastnictví půdy.

Váš sněm má proto tak veliký význam, poněvadž manifestuje, že náš venkov nemá nic společného s oněmi rozvratníky a zpátečníky, kteří se domnívali, že právě mezi zemědělci se jim podaří kalit vodu a ve zkalené vodě lovit. Váš sněm je velikým důkazem, že náš venkov stojí v pevné a věrné solidaritě s dělnictvem i ostatním pracujícím lidem měst za naší lidovou demokracií a proti rozkolníkům. Necht' si to dobře uvědomit ti, kdož snad o tom pochybovali.

Váš sjezd je však zároveň i manifestací za vaše naléhavé požadavky. Nuže přátelé, jestliže skládáte v naší obrozenou vládu naděje, že bude bedlivěji naslouchati vašemu hlasu, že bude pracovat lépe a rychleji a že se bude starati, aby byl co nejdříve uskutečněn váš požadavek, aby soukromá půda nad 50 ha byla rozparcelována a půda patřila jen těm, kdož na ní pracují — pak vás ujišťuji, že se můžete na naši obro-

zenou vládu spolehnout. Slibuji vám, že nynější vláda zařadí do svého pracovního programu požadavky vašeho sněmu právě tak, jako tam zařadí požadavky sjezdu závodních rad.

Přítom vás dále ujišťuji, že vlastnictví půdy bude rolníkům ústavně zaručeno. Prostě chceme, aby vám již nikdo nikdy nemohl lhát o tom, že se u nás budou dělat kolchozy. Napříště pamatujte, že každý, kdo k vám přijde s takovýmto šušmáním do vsi, patří k záškodníkům a rozvratníkům, které jsme právě z našeho veřejného života vyhnali a žeňte ho také svinským krokem!

Ale nyní ještě výzvu k vám, drazí přátelé. Naše dělnictvo i ostatní městské pracující vrstvy stojí solidárně za vašimi požadavky. Naše dělnictvo vám zaručuje důsledné provedení revize první pozemkové reformy, uskutečnění zákona o definitivní úpravě držby půdy a zákona o národním pojištění, i dalších vašich požadavků. Projevte i vy svou solidaritu s pracujícím lidem měst zvýšenou péčí o zásobování měst. Plynulé zásobování je jedním ze základních předpokladů úspěšné práce našeho průmyslu, jehož výrobky i vy potřebujete. Dokažte proto, že jste si vědomi svých bratrských povinností vůči městu, dokažte, že pracující lid měst i venkova je jedna svorná rodina.

Spolupráce a porozumění lidu měst a venkova jsou nejlepší zárukou dalšího úspěšného rozvoje republiky a lepších časů. Upevníme-li tuto jednotu, učiníme-li ji nerozbornou, bude také naše republika nerozborná a budeme se mít všichni dobře.

To je, myslím, jedno z velkých poučení posledních dnů, ze sjezdu zaměstnaneckých rad i ze sjezdu vašeho: dělník za rolníka, rolník za dělníka, a tam svět se hne, kam se tato síla napře! Což, drazí přátelé, znamená dneska: dělník za rolníka, rolník za dělníka, a celá tato síla spolu s ostatními pracujícími vrstvami národa — do práce pro štěstí a blaho všeho lidu a pro rozkvět naší drahé republiky!

Proto — ať žije jednotu a svornost lidu měst i venkova! Ať žije Československá republika, která patří a bude vždycky patřit dělníkům, rolníkům a všem pracujícím lidem!

Po slavném vítězství do další budovatelské práce!

Provolání ústředního výboru KSČ 29. února 1948

Soudruzi a soudružky!

Spravedlivá věc našeho lidu zvítězila. Byla poražena spojená reakce, která se spiklenecky postavila proti vládě, pokusila se rozbít Národní frontu, chtěla dobrodružně rozpoutat bratrovražedné boje, aby mohla zvrátit lidově demokratický řád.

Rozhodovalo se v těchto dnech o osudu republiky a o budoucnosti národa. Náš lid správně pochopil, co je v sázce. Uvědomoval si, jak reakce by chtěla zničit demokracii a vykonat krvavou pomstu za to, že byla po květnu 1945 zbavena své moci, svého bohatství a výsad. Lid vystoupil ve svatém hněvu a v imposantní jednotě na obranu vlády lidu. Prosadil, že z vlády a z Národní fronty byli vyvrženi zrádci rozvrátí, kteří a že byla jmenována nová vláda Klementa Gottwalda, opírající se o obrozenou Národní frontu. V těžkých chvílích se poznali a podali si ruce všichni lidé dobré vůle a Národní fronta jako mluvčí našeho společného lidu byla postavena na nový pevnější základ.

Nebezpečí, které ohrožovalo naši vlast, bylo odvráceno. Byl zachován pokojný demokratický vývoj, zakotven lidově demokratický řád a otevřena další cesta k socialismu. Bude umožněno splnění zbývajících bodů vládního programu, zejména uzákonění národního pojištění, nové pozemkové reformy, daňových úlev pro zemědělce a živnostníky. Úpravy platů státních zaměstnanců, jakož i splnění spravedlivých požadavků dalšího znárodnění, jež vytyčil sjezd závodních rad. Bude nyní možné, aby budovatelská práce pokračovala daleko rychleji a úspěš-

něji, poněvadž bude učiněn konec rozvratným rejdům reakce. Bude možné zajistit demokratické svobodné volby.

Ve stěžejních otázkách naší další cesty padlo rozhodnutí. Nyní musí být domácí i zahraniční reakci jasno, že cesta zpátky je nemožná, že půjdeme jen kupředu, k rozkvětu vlasti a k blahu národa, k socialismu.

Za své historické vítězství vděčí náš lid své jednotě a odhodlanosti. Ústřední výbor Komunistické strany pozdravuje náš pospolitý lid a blahopřeje mu k slavnému vítězství. Necht se naši dělníci, rolníci, živnostníci a intelektuální pracovníci semknou ještě pevněji ke svorné budovatelské práci v nové Národní frontě, necht očistí všechny úseky veřejného života od zrádných rozvratníků a necht napnou všechny síly k tomu, aby dvouletý plán byl splněn v řadě oborů již k 28. říjnu.

Za své historické vítězství vděčí náš lid síle, organizovanosti a vedení Komunistické strany, která pevně stála na svém místě, zatím co ostatní strany ztroskotaly nebo kolísaly. Nyní každý chápe, že síla Komunistické strany, ostrážitost a rozvážnost jejího předsedy soudruha Gottwalda, zachránila republiku.

Ústřední výbor KSČ vyslovuje díky všem funkcionářům a členům, kteří projeví obdivuhodnou obětavost, kázeň, statečnost a organizovanost.

Velké věci stojí ještě před námi. Budme bdělí — tam, kde by reakce znovu zvedla hlavu, musí být rozdracena. Hlavní však je soustředit se nyní k plnění dvouletého plánu, k včasnému obdělání polí, k zabezpečení masa pro zásobování obyvatelstva. Máme před sebou velkou práci a velkou odpovědnost.

Ústřední výbor KSČ otevírá brány strany pro všechny čestné pracující lidi, kteří měli v kritických dnech možnost ocenit její význam a vpravdě národní poslání. Opření o rostoucí důvěru lidu, klademe si za úkol zvýšit počet členů KSČ na dva miliony. Vyhlašuje 7.—15. března Gottwaldův týden nábory do řad strany.

Jsmo přesvědčeni, že drtivá většina národa, která z vlastní zkušenosti poznala nyní smysl a cíle poctivé politiky naší strany, vysloví jí v demokratických volbách důvěru.

At žije jednota našeho lidu!
At žije Komunistická strana Československa!
At žije nová vláda Národní fronty v čele s Klementem Gottwaldem!
At žije naše lidově demokratická republika!
Kupředu — jen dál!

Ústřední výbor KSČ.

Mezinárodní význam československých událostí

Odovědi na otázky dopisovatelů Polské dělnické tiskové agentury a listů „Unita“ a „Ce Soir“ (6. března 1948)

V zahraničí koluje velmi mnoho nesmyslných a odporujících si zpráv o událostech v Československu. Prostíme Vás proto o laskavé zodpovědění několika otázek, které se v zahraničí nejčastěji vyskytují.

1. Reakční tisk celého světa obviňuje komunisty z pokusu o státní převrat. Jaká je pravda?

Pravda je taková, že nikoli komunisté, nýbrž reakční ministři tří stran podali demisi, aby rozbili vládu a Národní frontu. Tím vyvrcholila podkopná činnost těchto ministrů a vedení jejich stran, která se projevovala již delší dobu ve stále se stupňujícím úsilí brzdit a mařit činnost vlády a Národní fronty. Nikoli komunisté, nýbrž tyto reakční činitelé si dali za cíl provést převrat, t. j. zvrátit dosavadní směr vývoje československé státní politiky a nastolit opětně protilidovou vládu kapitalistů a velkostatkářů. Komunisté spolu s ostatními demokratickými činiteli mobilisovali lid k zmaření tohoto pokusu, což se jim plně podařilo. Dnes jde o to, jíti dále cestou lidové demokracie, jakož i to, vytvořit předpoklady, aby se podobné reakční pokusy nemohly již opakovat.

2. Vykonával Sovětský svaz za vládní krise nějaký nátlak na komunisty?

Ukázal jsem, že nikoli komunisté vyvolali krizi, nýbrž reakční politikové. Nikoli komunisté chtěli změnu celé státní politiky, nýbrž

reakční politikové. Je tedy zřejmě nelogické mluvit o tom, že Sovětský svaz vykonával na československé komunisty nějaký nátlak. Naopak spíše odpovídá logice, že rozvrtníci se rozhodli k svému vystoupení pod nátlakem mezinárodních reakčních kruhů, kterým je československá demokratická republika solí v očích a které by z Československa rády učinily druhé Řecko. Fakta pak dokazují, že skutečně československá reakce jednala ve spojení s reakcí zahraniční.

3. *Postupovalo se v Československu proti duchu ústavy a proti parlamentním zásadám?*

Za celého průběhu krise nebyly nikde a v ničem porušeny ústavní zásady a československé parlamentní zvyklosti. Tento postup bude zachován i nadále. Nová vláda předstoupí před parlament a bude žádati o důvěru a schválení vládního programu.

4. *Jaký je charakter a jaké jsou cíle nové Národní fronty?*

Nejde o novou, nýbrž o obrozenou Národní frontu. Národní fronta vznikla jako sjednocení sil československého pracujícího lidu měst i venkova v budování nové republiky, která by byla opravdu lidovým demokratickým státem. Reakční činitelé, kterým se podařilo proniknout do některých politických stran a ovládnouti je, brzdili činnost Národní fronty a oslabovali ji. Obrozená Národní fronta, z níž byly odstraněny reakční a zpátečnické živly, hlásí se k původnímu programu Národní fronty a chce zaručiti jeho uskutečnění.

5. *Jaký je program nové vlády?*

Její úkolem je splnit vládní program, který byl vytyčen a schválen parlamentem po volbách 1946, a jehož plnění bylo reakčními činiteli vlády znemožňováno. Dále bere vláda za své požadavky, které vyvedl celostátní sjezd závodních rad a odborových funkcionářů 22. února a sjezd představitelů rolníků 28.—29. února. Jsou to požadavky velmi dalekosáhlé — jako na příklad znárodnění velkoobchodu a všech ka-

pitalistických podniků s více než 50 zaměstnanci, parcelace půdy nad 50 hektarů a pod. Přesto však si troufám říci, že vláda své úkoly splní včas a že bude přímo vzorem pracovní výkonnosti.

6. *Budou provedeny řádné demokratické volby, nebo události způsobí jejich odložení?*

K vládnímu programu patří i provedení voleb v zákonem stanovené lhůtě.

7. *Odráží se rekonstrukce vlády v zahraniční politice Československa?*

Na zahraniční politice Československa se nebude nic měnit. Jen to bude jiné, že reakcionáři v cizích službách nebudou již moci ji oslabovat a špinit, jako to činili dosud.

8. *Jaký je podle Vašeho názoru mezinárodní význam československých událostí?*

Československé události, které jsou vítězstvím lidové demokracie v Československu, jsou i úspěchem celého světového tábora demokracie a míru. Mezinárodní reakce se nyní již musí rozloučit s nadějí, že se jí podaří v Československu rozbít svůj stan, odkud by spřádala pikle proti ostatním lidově demokratickým státům střední a východní Evropy. Československé události zároveň přesvědčují pracující a pokrokové lidi celého světa o životnosti a rozmachu zásad lidové demokracie.

Ministerský předseda Klement Gottwald, vedoucí osobnost února 1948.

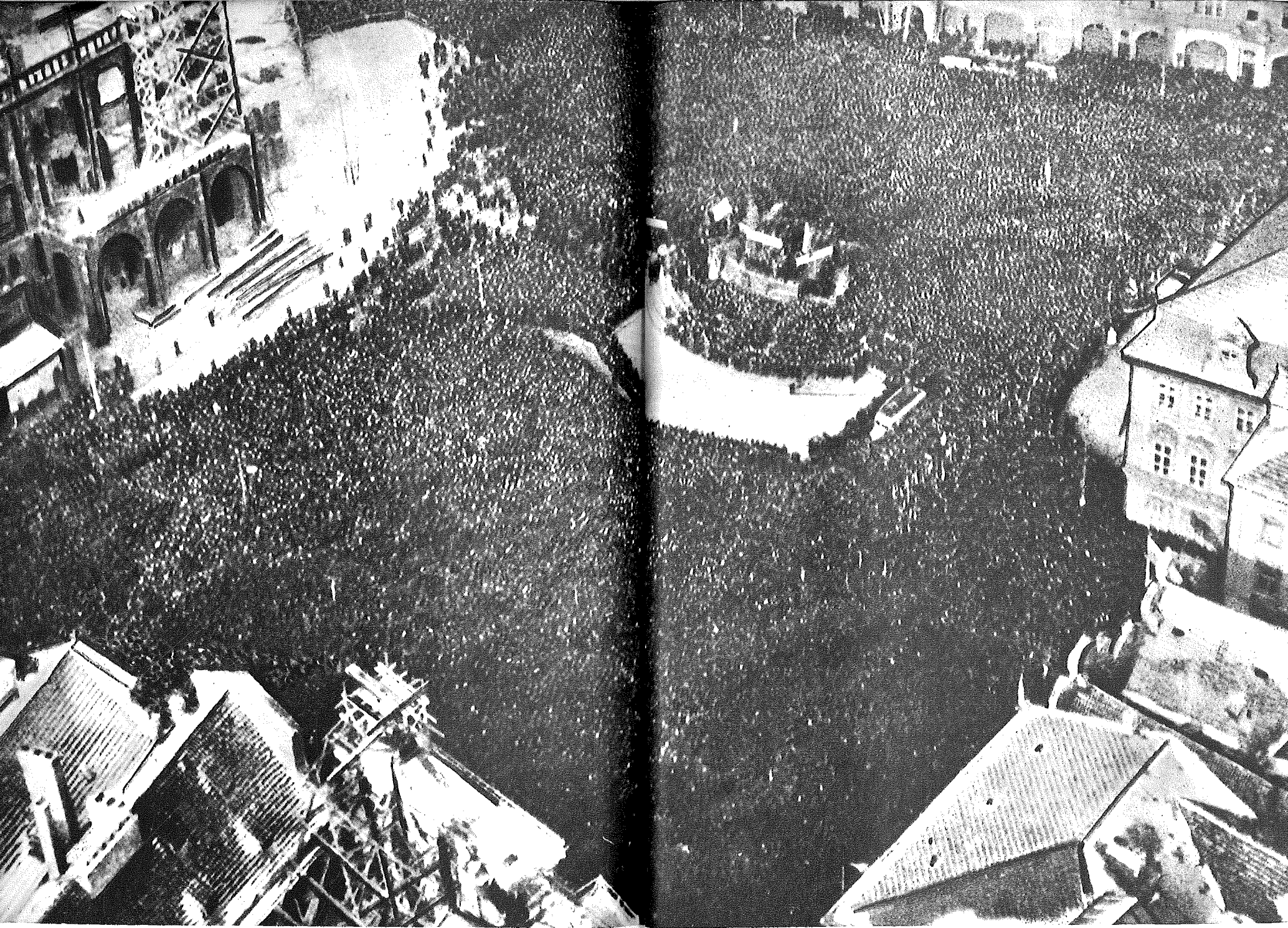

Klement Gottwald přichází na Staroměstské náměstí 21. února 1948, nadšeně zdravěn účastníky obrovské manifestace pražského lidu.

Klement Gottwald mluví z balkonu Kinského paláce k lidu shromážděnému na Staroměstském náměstí.

Staroměstské náměstí v sobotu dne 21. února 1948

— moře hlav a moře srdcí oddaných republice a věrných socialismu.

Kl. Gottwald na řečnické tribuně při sjezdu zástupců pracujícího lidu v Praze 22. II. 1948.

Předsednický stůl sjezdu odborových organizací a závodních rad při projevu předsedy ÚRO poslance Antonína Zápotockého.

Hala Průmyslového paláce při sněmování osmi tisíc odborových pracovníků z celé republiky.

Dne 24. února 1948
československý pra-
cující lid podepřel
stanovisko ÚRO a
min. předsedy hodi-
novou manifestační
stávkou.

Při manifestační
stávce 24. II. 1948
nebylo stávkokazů,
prázdné dílny továr-
nen dokumentovaly
naprostou solidaritu
pracujících.

Vyslechl přitom pří-
slušné referáty a
jednomyslným příje-
tím resoluce se vy-
slovil proti odstou-
pivším ministrům a
pro lidově demo-
kratickou republiku.

Také zaměstnanci
pražské dopravy
projevili rozhodnou
vůli neustoupit pod-
vratným snahám re-
akce a v poledne
na 5 minut přerušili
dopravu.

Klement Gottwald podává referát na Ústředním akčním výboru Národní fronty 25. II. 1948.

Účastníci spontánní manifestace Pražanů ve večerních hodinách dne 24. února 1948.

Dole: Kl. Gottwald objasňuje příčiny krise na shromáždění celonárodních organizací v Obecním domě 23. II. 1948.

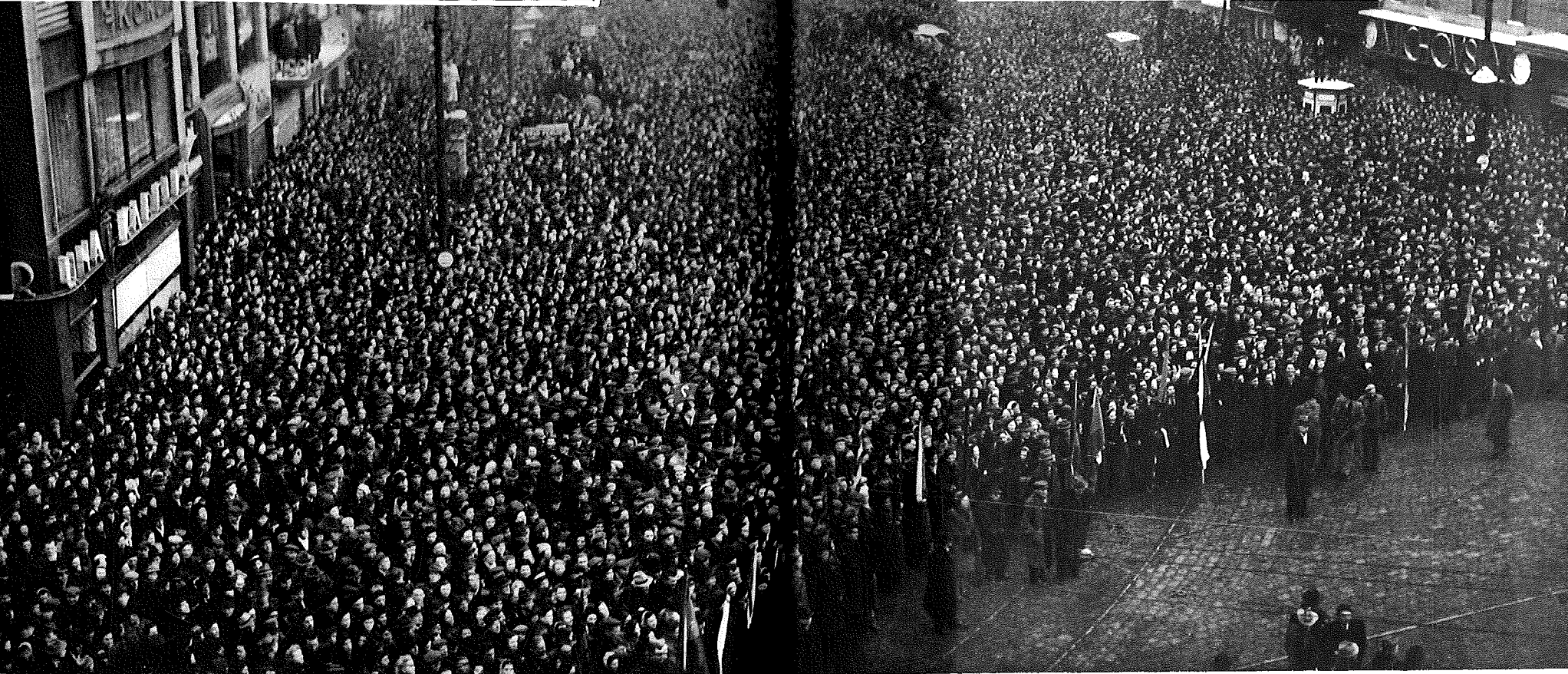
Dole: Prapory manifestujících dělníků pochoduujících v ukázněných řadách Václavským náměstím 24. II. 1948.

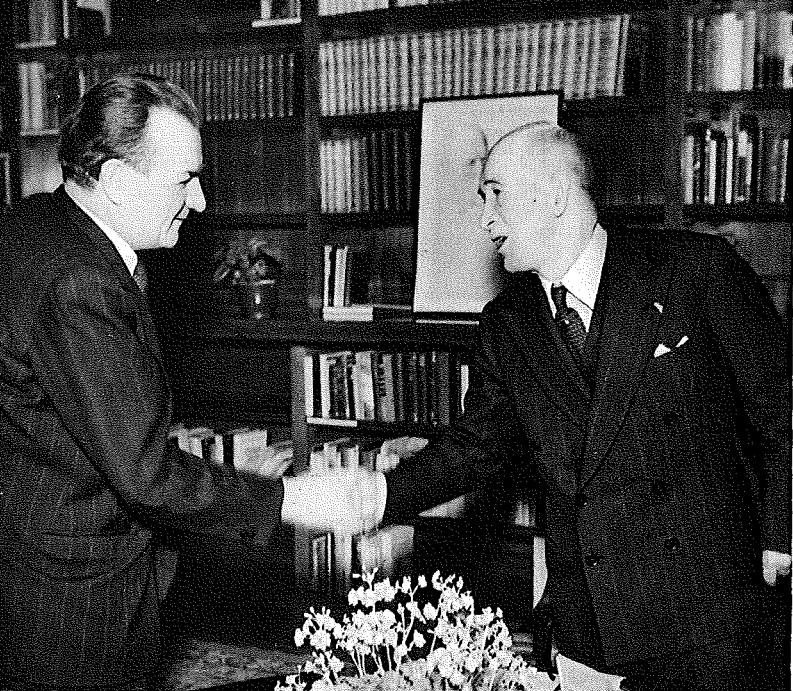

Ministr informací Václav Kopecký mluví s improvizované tribuny k lidu, který se shromáždil na Václavském náměstí odpoledne 25. února 1948.

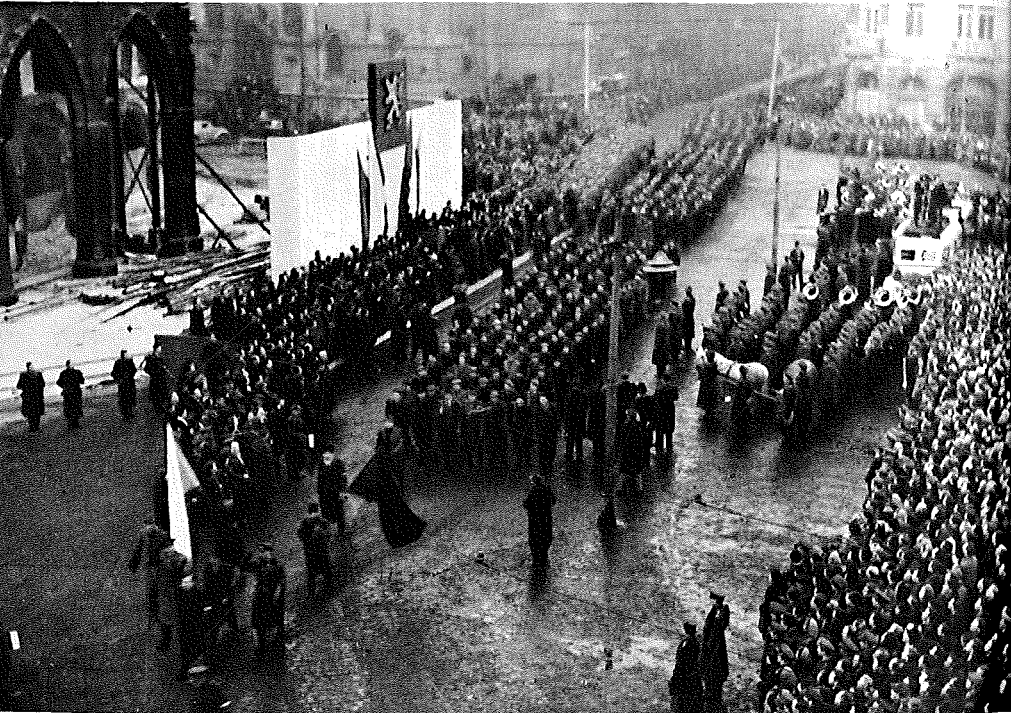
Kl. Gottwald za nepředstavitelného jásozu oznamuje shromážděným Pražanům ustavení nové vlády a její podepsání prezidentem republiky.

Nepřehledná masa lidí na Václavském náměstí 25. II. 1948, melená vůlí bojovat proti rozvratníkům a pracovat pro lidově demokratickou republiku.

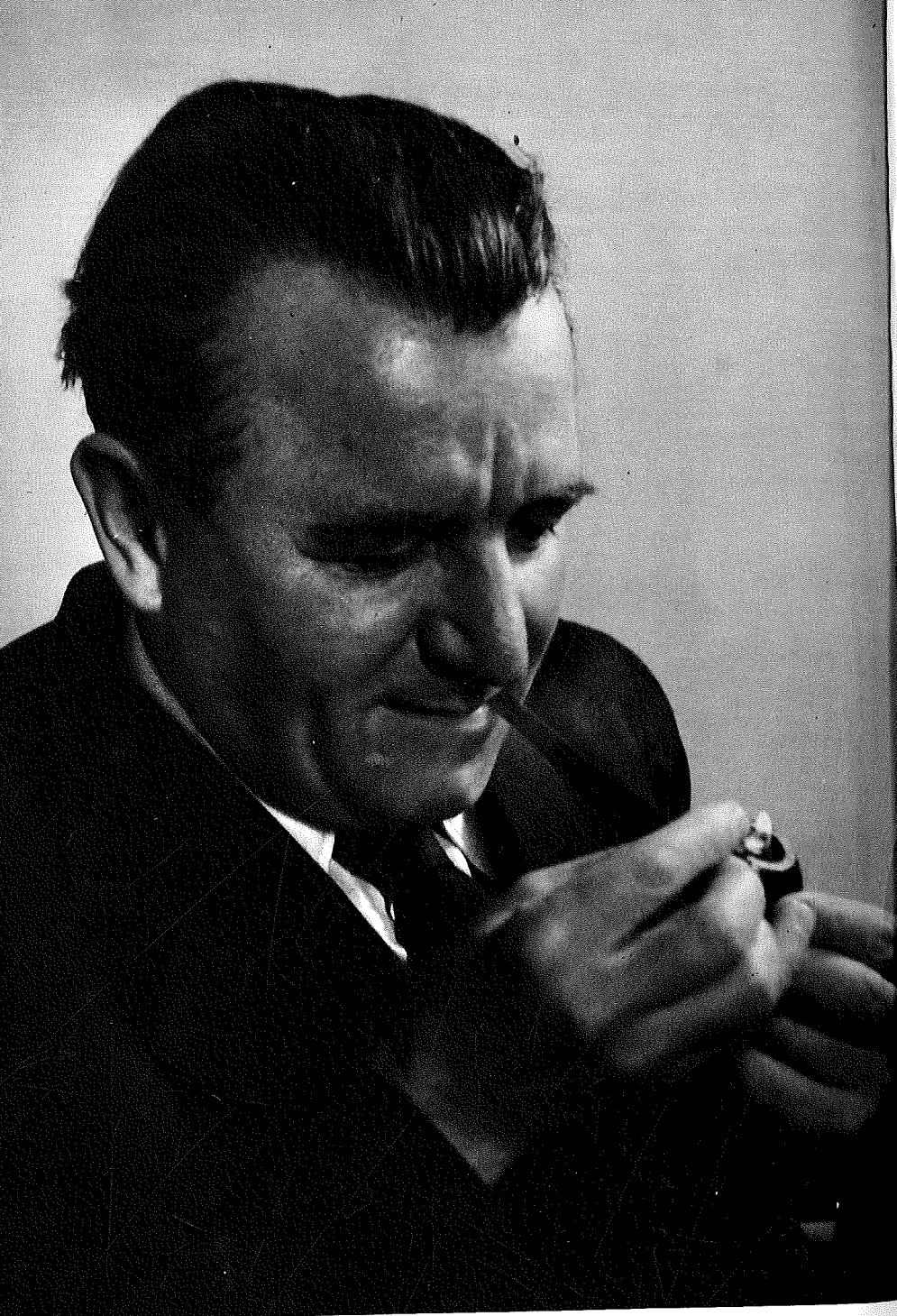
President republiky dr. Edvard Beneš a ministerský předseda Klement Gottwald po skončeném jednání na pražském Hradě

Sbor národní bezpečnosti a dělnické milice, záruka našeho vnitřního pořádku, defilují na Staroměstském náměstí 28. II. 1948 před min. předsedou Kl. Gottwaldem, ministrem vnitra V. Noskem a dalšími členy vlády.

A ještě jednou, 29. II. 1948 se Václavské náměstí přeplnilo 130 000 zemědělci z celé republiky, kteří vyslechli projevy ministerského předsedy Kl. Gottwalda, ministra zemědělství Julia Ďuriše a dalších vládních osobností.

Akční program
nové Gottwaldovy vlády

První oddych po dnech a nocích vysilující práce a odpovědného rozhodování.

Akční program nové Gottwaldovy vlády

*Předneseno v Ústavodárném Národním shromáždění
dne 10. března 1948*

Slavné Ústavodárné Národní shromáždění!

Dne 20. února 1948 podali demisi členové vlády za stranu národně socialistickou, lidovou a demokratickou. Tím byla *vyvolána otevřená vládní krise*. Dne 25. února 1948 přijal president republiky demisi zmíněných členů vlády a potvrdil naše návrhy na doplnění a rekonstrukci vlády. Tím byla *vládní krise překonána*. Dnes předstupuje doplněná a rekonstruovaná vláda před Ústavodárné Národní shromáždění s programovým prohlášením. Schválením programového prohlášení vlády Ústavodárným Národním shromážděním bude řešení vládní krise *posturzeno i parlamentně*.

Dříve než přejdu k výkladu o vlastním programu vlády, řeknu něco o podstatě krise, již jsme v poslední dny prošli. Kořeny, z nichž krise vyrostla, jakož i cíle, které osnovatelé krise sledovali — musíme znát už proto, abychom se napříště podobných věcí vyvarovali anebo jim zavčas předešli. Pomínu proto zevní průvodní zjevy krise a pokusím se jít na samý kořen věci.

*

V předmnichovské republice vládla a rozhodovala u nás vrstva velkofinančních, velkopřemyslnických a velkostatkářských magnátů. To ví dnes každý prostý člověk, Čech i Slovák. V ústavě sice stálo, že zdrojem veškeré moci je lid — ve skutečnosti však lid cítil na své kůži a na každém kroku, že zdrojem veškeré moci byl peněžní žok. Jinými slovy: pod pláštíkem formální parlamentární demokracie byla v předmnichovské republice nadvláda velkých a svým majetkem mocných pánů.

Tato vrstva velkých a mocných pánů odůvodňovala svoji nadvládu

mezi jiným také tvrzením, že jen ona je schopna řídit naše národní hospodářství. Výsledky jejího hospodaření — periodické hospodářské krise, trvalá nezaměstnanost, zblácnění na jedné a hromadění bohatství na druhé straně — však dokázaly, že *velkokapitalističtí magnáti nejsou schopni řídit hospodářství ve prospěch celku.*

Velcí a mocní páni předmnichovské republiky dále ujišťovali, že jedině oni jsou povoláni správně vésti a spravovat národní věci Čechů a Slováků a státní záležitosti Československa. Že prý jedině pod jejich vedením mohou si naše národy zajistit národní svobodu a státní nezávislost. Avšak právě v těchto životních věcech národa a státu byly výsledky velkoburžoasní nadvlády pro národ a stát nejzlobnější, nejstrašnější, nejkatastrofálnější. Aby udržela svoje třídní panství a výsady, spojila se česká a slovenská buržoasie nejprv s vnitřními rozbičiči republiky, s německými a maďarskými fašisty. Z těchto sobecky třídních důvodů kapitulovala česká a slovenská velkoburžoasie ve dnech Mnichova a odmítla vojenskou pomoc, nabízenou Československu Sovětským svazem. A opět v zájmu peněžního měšce a majetku obětovali čeští a slovenští páni národní a státní věc dne 15. března 1939, přijali potupný protektorát a odtržení Slovenska od českých zemí a postavili se úplně a otevřeně do služeb Hitlera, ačkoliv věděli, že v případě vítězství je hitlerovské Německo odhodláno rozpráší Čechy a Slováky a vyhubit je jako národy. Tak se tedy *česká a slovenská velkoburžoasie ukázala ne dobrým správcem, nýbrž bláznivým zrádcem naší národní a státní věci.* Tak v době historických zkoušek byli čeští a slovenští páni zvázeni — a *ukázali se lehkými.*

*

Poznání této skutečnosti proniklo do vědomí velké části českého a slovenského lidu už za dob cizácké okupace. To se dělo tím rychleji, neboť všichni viděli: zatím co se lid okupantům pasivně i aktivně bránil, páni s okupanty kolaborovali a na německé válce a bídě národa spoluvydělávali. Stávalo se proto stále jasnějším, že po vyhnání německých okupantů se nemůžeme vrátit do poměrů předmnichovských.

Stávalo se stále jasnějším, že po Němcích musí být i politické moci odehnány i jejich čeští a slovenští pomahači a že musí být sáhnuto také na kořen jejich moci, to jest na jejich velké majetky, nahromaděné dlouholetým vykořisťováním lidu. Prostě bylo jasné, že *v osvobozené republice musí mít rozhodující slovo lid. Ne na papíře, nýbrž ve skutečnosti.*

A tak po osvobození Československa slavnou sovětskou armádou došlo k tomu, že jsme znárodnili peněžnictví a těžký a velký průmysl; že jsme odsunuli Němce a dali dříve jim patřící půdu, banky a fabriky ne do rukou českých a slovenských pánů, nýbrž do rukou českých a slovenských zemědělců, dělníků a živnostníků, do rukou národa; že jsme odstranili policejní byrokratický systém a zřízením národních výborů jsme zlidověli veřejnou správu; že jsme nepřipustili obnovení předmnichovských reakčních politických stran, které byly přímými politickými nástroji české a slovenské velkoburžoasie; že jsme vytvořili vládu Národní fronty, která měla být výkonným orgánem svazku dělníků, rolníků, živnostníků a inteligence. Tím vším byla dříve vládnoucí vrstva skutečně odsunuta od rozhodující politické moci a postavena na svém nejcitlivějším místě, na majetku. *A v nové lidové demokratické republice se začalo uskutečňovat, že zdrojem veškeré moci je lid.*

*

Při tom byl lid k bývalým neomezeným vládcům velkomyslný. Znárodnil jejich majetek pouze zčásti a za znárodnění jim zaručil náhradu. Ponechal v rukou soukromých mnoho průmyslových a jiných podniků a znárodněním vůbec nezasáhl do oblasti velkoobchodu domácího, jakož i do vývozu a dovozu. Kapitalistům zůstala tedy i nadále možnost vydělávat, obchodovat a hromadit zisky. A kapitalisté toho plně využili. Vrhli se v první řadě na obory, které byly s hlediska ziskového nejvýnosnější, při čemž v honbě za ziskem se pramálo starali o zákon, mravnost a čisté ruce. Lid to vidí názorně tak: při měnové reformě na konci roku 1945 každý formálně začal s pěti sty korunami. Dnes ale má spousta kapitalistů na hotovosti miliony a miliony. Je jasné, že toho nemohli nabýt čestnou a poctivou vlastní prací, nýbrž nečestným vyko-

řistováním a šmelinařením. Výsledek tohoto „vývoje“ pak je, že ma-
jetková základna buržoasie, zúžená a oslabená znárodněním, začala se
opět rozšiřovat a sílit.

Avšak nejen to. Ponechali jsme po osvobození dřívějším pánům a
vládcům všechna občanská politická práva. Byli jsme svědky, jak sou-
zení zrádců a kolaborantů se zvrhlo v přímý výsměch právnímu a mrav-
nímu cítění našeho lidu. Jak zrádci a kolaboranti byli šmahem osvobo-
zování nebo trestní řízení proti nim zastavováno a jak pouze nepatrná
část z nich byla — a to ještě většinou mírně — postihnuta. Není divu,
že jim tedy velmi brzy opět narostl hřebínek. Plně využili či lépe řečeno
zneužili politických práv, která jim byla velkomyslně ponechána.
Vstupovali sami nebo posílali své agenty do legálních politických stran
a legálních zájmových organizací. Prosazovali na vedoucí místa v těchto
stranách a organizacích sami sebe nebo své lidi a z pozadí, z tajných
illegálních konventiklů řídili jejich práci. Na tom, jak některé strany
dřívější Národní fronty postupovaly ve vládě, v parlamentě, v národ-
ních výborech, v zájmových organizacích, v tisku, na schůzích a ve
veřejném životě vůbec — na tom všem se dalo přímo nahmatat, jak
tyto strany postupně podléhají reakční nákaze a jak nakonec se úplně
zvrhají v nástroj reakce. Výsledek tohoto „vývoje“ pak byl, že po
květnu 1945 velkoburžoasie, odsunutá od politické moci, zesílila i poli-
tický, že její vliv sahal až do vlády, a že tento vliv nemohl být jiný, než
reakční. Jinými slovy: *v květnu 1945 jsme ze zasedací síně vlády vyhodili
reakci dveřmi a v únoru 1948 se ukázalo, že nám tam reakce vlezla oknem.*

*

Takové tedy bylo hospodářské, třídní a mocenskopolitické pozadí
únorové vládní krise. Reakce, která zneužila svých hospodářských
posic k novému obohacení se a která si úplně podmanila některé strany
dřívější Národní fronty tak, že pomocí nich vnikla přímo do vlády —
tato reakce se rozhodla ke generálnímu úderu proti lidově demokratic-
kému režimu. *Bezprostředním cílem reakce bylo, změnit ve vládě a v ce-
lém státě poměr sil ještě před volbami, poněvadž se bála porážky ve*

volbách. *Konečným cílem reakce pak bylo, úplně zvrátit lidově demo-
kratický řád, vzít lidu vše, co mu osvobození a národní revoluce při-
nesly, vrátit bývalým majitelům co bylo znárodněno a nastolit opět
neomezenou nadvládu velkých a mocných pánů. Zahraničně politicky
šlo reakci o to, vzdálit nás od Sovětského svazu a od ostatních spojenců
a přimknout republiku opět k těm, kdož mají na svědomí Mnichov.
Měl se prostě v té či oné formě opakovat rok 1920, který byl začátkem
konců vymožností, jichž náš lid dosáhl po rozbití Rakousko-Uherska
po první světové válce.*

Nechť nikoho nemýlí, jestliže reakční osnovatelé vládní krise o těchto
svých konečných cílech otevřeně nemluvili. Nechtě se nedá nikdo kla-
mat, jestliže tito lidé čas od času dokonce opakovali, že nechtějí na pří-
klad znárodnění rušit, že spojenectví se Sovětským svazem je mimo
diskusi a pod. Tak postupuje každá kontrarevoluce. Každá kontra-
revoluce zamlčuje své konečné cíle a odkrývá své karty jen postupně.
Kontrarevoluci jde vždy především o zvrát *mocenských sil* v její pro-
spěch, jde jí prostě *o moc*. Dostat do rukou moc — tím je pro ni vy-
hráno vše. Tím dostává volnou ruku k provedení svých kontrarevo-
lučních plánů až do konce. Tak tomu bylo i v československém pří-
padě. Ostatně už sama záminka, pro kterou zpátečníci vládní krizi
vyvolali, vrhá ostré světlo na jejich dalekosáhlé mocenské cíle. Na-
venek šlo asi o osm přeložených úředníků Sboru národní bezpečnosti
v Praze. Ve skutečnosti se nápor reakce soustřeďoval proti celé Ná-
rodní bezpečnosti. Pánové počítali tak: dostat Sbor národní bezpeč-
nosti opět do reakčních rukou a pod reakční velení, býti v důsledku
toho s to, použít tohoto sboru proti lidu — jak tomu bylo v neblahých
dobách předmnichovských — to znamená, dostat do rukou všechny
trumfy a mít možnost zatočit s lidem podobně jako s ním zatočil
v roce 1920 nechvalně známý Heinoldův důvěrník Jan Černý. Prostě,
*svými nezřetelnými útoky proti Sboru národní bezpečnosti odhalili páni už
předem část svých reakčních plánů.*

*

Ostatně, kdo se nedal žádnými manévry, vytáčkami a záminkami reakce mýlit — *byl náš lid*. Lid prohlédl její skryté záměry a cíle *ne* snad až v okamžiku, kdy reakce vsadila vše na jednu kartu a vyvolala vládní krizi. Lid měl všeho toho, co reakce už dříve po celé dlouhé měsíce prováděla, více než dost. Reakcí vyvolaná vládní krize byla jen kapkou, kterou i tak už přeplněná číše trpělivosti lidu přetekla. A byl to nejen náš dělný lid ve městech, nýbrž současně také náš pracující lid na venkově. Lid ve své zdrcující většině rázem pochopil, že ve vládě neběží o nějaké malicherné koaliční spory, o křesla a o hmotné výhody, o spory tak typické pro koaliční vlády předmnichovské. Lid ve své zdrcující většině jasně poznal, že zde běží o nebezpečný pokus, zvrátit lidové demokratický režim a uvést v niveč všechno to, co našemu lidu přineslo osvobození. Proto ono přímo živelné zaburácení lidového hněvu a odporu, které od 20. do 25. února roku 1948 prošlo celou republikou od Šumavy až k Tatrám, a které rozmetalo černé plány reakce jako domek z karet.

Nepřeháním, řeknuli, že náš pracující lid měst i venkova složil v těchto kritických dnech novou zkoušku politické vyspělosti a zralosti, a že v této zkoušce skvěle, ba přeskvěle obstál. Považuji za svoji povinnost, vyslovit i s této tribuny Ústavodárného Národního shromáždění našemu pracujícímu lidu měst i venkova a jeho skutečným politickým představitelům svůj velký obdiv a velký dík za jejich rozhodný a vpravdě státnický postoj v této krizi. Vy, miliony a miliony prostých občanů ve městech i na vesnici, *jste zachránili naši zemi před novými Litvany a tím i před novou Bílou horou*. Novodobá panská jednota byla rozdracena a k rozhodnému slovu přijdou nyní ve všech otázkách národních a státních potomci skutečných táboritů, následníci Mistra Jana Husi, Jana Žižky z Trocnova, Prokopa Holého a Roháče z Dubé.

*

Tak tedy bylo v důsledku příliš okatého a drzé vystoupení kontrarevoluce, díky pohotovosti a ostražitosti našeho lidu, a ne naposled — díky bdělosti a prozíravosti jeho vedoucí strany, Komunistické strany Československa — v zárodku zmařeno kontrarevoluční spiknutí re-

akce. Ve chvíli, kdy nám byla oznámena demise členů vlády, zastupujících výše uvedené strany, jsme jasně a nedvojsmyslně řekli na všechny adresy: že *za první* není možný návrat těch členů vlády, kteří podali demisi; že *za druhé* není možno jednat o doplnění a rekonstrukci vlády ani s těmi klikami, které se vydávaly za oprávněná vedení stran, jejichž jménem dosud vystupovaly a jejichž důvěry tak hrubě zneužily. Řekli jsme *za třetí*, že budeme jednat o doplnění a rekonstrukci vlády s těmi činiteli stran dřívější Národní fronty, kteří se původnímu duchu a programu Národní fronty nezpronevěřili. A *konečně* jsme řekli, že do vlády musí být pojeti i představitelé takové důležité organizace, jako je Revoluční odbojové hnutí.

Na tomto základě došlo skutečně k doplnění a rekonstrukci vlády. Doplněná a rekonstruovaná vláda je vládou *obrozené* Národní fronty. Ve vládě jsou přímo účastni představitelé všech *obrozených* politických stran, jakož i zástupci naší největší organizace, Revolučního odbojového hnutí. V tom smyslu je vláda obrozené Národní fronty výkonným orgánem svazku dělníků, rolníků, živnostníků a inteligence. A v tom se vracíme k původnímu smyslu a duchu Národní fronty, jak se tato vytvářela v odboji, ve slovenském i pražském povstání a ve dnech slavného osvobození.

*

K doplnění a rekonstrukci vlády došlo *přísně ústavní, demokratickou a parlamentní cestou*. To musí uznat každý, kdo má oči k vidění a uši k slyšení. Ústava a zvyklost předpisuje, že prezident republiky jmenuje na návrh předsedy vlády nové členy vlády v náhradu za ty, kteří odstoupili. To se stalo. Ústava dále předpisuje, že každá, tedy i dnešní vláda, má mít důvěru parlamentu. O tuto důvěru Ústavodárného Národního shromáždění se nynější vláda obrozené Národní fronty uchází. Je na vás, abyste tuto důvěru vládě dali nebo odepřeli. Mám za to, že velká většina členů tohoto slavného sboru nynější vládě *svoji důvěru vysloví*. Vysloví ji tím více, když správně posoudí její program.

Zdá se však přes to nutné, abychom adresovali několik slov dnešním zahraničním i domácím „obhájcům“ československé ústavnosti. Tito

lidé dnes křičí, že prý je porušována československá ústava. Kde však byli všichni tito lidé, když se v roce 1938 odehrávala mnichovská tragédie? Co znamenal Mnichov s hlediska československé ústavnosti? Mnichov znamenal nejbezohlednější pošlapání československé ústavy. A v době Mnichova pošlapali československou ústavu co nejbezohledněji jak zahraniční, tak i domácí činitelé. Československá ústava jasně praví, že k územním změnám republiky může dojít jen a jen za výslovného souhlasu Národního shromáždění. To věděli dobře cizí i domácí mnichované. Kdo však se ptal československého Národního shromáždění, co soudí o mnichovském diktátu? Nikdo! Okleštění, zmrzačení a ochromení republiky provedli tedy cizí i domácí páni bez jakýchkoli ohledů na československou ústavu. Těmto lidem anebo jejich nástupcům, pokud dnes kvílí nad domnělým porušením ústavy, bychom radili: v domě oběšence nemluv o provaze!

*

Přecházím nyní k otázkám programu vlády obrozené Národní fronty. Vzhledem k tomu, že období Ústavodárného Národního shromáždění se chýlí ke konci, je také program vlády vázán na toto časové období.

Program vlády možno rozdělit zhruba na tři části: vláda chce *za prvé* uskutečnit ony nejdůležitější části vládního programu z července roku 1946, které dosud splněny nebyly. Vláda chce *za druhé* vtělit v čin ony požadavky, které byly vytyčeny celostátním sjezdem závodních rad a odborových organizací dne 22. února 1948, jakož i sjezdem rolnických komisí ve dnech 28. a 29. února 1948. *Za třetí* musí vláda uskutečnit ony postuláty, které vyplynuly z rozdrčení protivládního reakčního spiknutí v únoru 1948.

*

Posuzujeme-li bez zaujatosti vývoj našeho hospodářství od voleb v roce 1946, pak nemůžeme nevidět jeho vzestupnou tendenci. Při zrození dvouletého hospodářského plánu prorokovali naši protivníci jeho zhroucení. Nestalo se tak. V prvním roce dvouletky byl hospodářský plán splněn na 100,9 procenta, v lednu tohoto roku byl plán splněn

na 103,6 procenta a předběžná data z února tohoto roku ukazují, že i v tomto měsíci vládní krise byl plán nejen splněn, nýbrž i překročen. Dokončili jsme vcelku osídlení našeho pohraničí a zajistili tak novou existenci statisícům českých a slovenských lidí, dělníkům, zemědělcům, živnostníkům a inteligenci. Přikročili jsme k revisi první pozemkové reformy a dáváme tím do rukou výkonných rolníků další statisíce hektarů půdy. Udrželi jsme vcelku rovnováhu mezi cenami a platy, stabilisovali naši měnu a vyhnuli se inflaci. V roce 1947 náš zahraniční obchod značně vzrostl a jeho bilance byla v rovnováze. V oblasti sociálně politické jsme ve prospěch lidu udělali za posledního půl druhu roku více, než se udělalo před válkou za dvacet let. Prostě výroba a obchod domácí a zahraniční stoupaly, stoupala tím — byť i pomalu — životní úroveň našeho lidu. Těžce dolehlo na naše hospodářství loňské sucho a z toho vyplývající značná neúroda. Museli jsme v důsledku neúrody snížit přídělky některých potravin, musíme daleko větší množství potravin různého druhu dovážet ze zahraničí. Považuji za svoji povinnost, vyslovit znovu dík Sovětskému svazu a osobně generalissimu Stalinovi za pomoc, kterou nám poskytl mimořádnou dodávkou 600 000 tun chlebovin a krmného obilí. Avšak abychom si zajistili výživu zvýšeným dovozem potravin, musíme stupňovat náš vývoz průmyslových výrobků, mezi jiným také výrobků široké spotřeby, jichž se proto dostává na domácí trh méně. Rolníkům jsme aspoň částečně hradili škody, způsobené suchem, což se nikdy předtím nestalo. Dali jsme rolníkům mimořádné příplatky ke všem zemědělským výrobkům a nejvíce postiženým rolníkům jsme pomáhali přímými podporami. Zkrátka, ani taková přírodní katastrofa, jako bylo loňské sucho, nedovedla naše národní hospodářství vyšínout z rovnováhy.

Nicméně však jsme mohli být v konsolidaci a rozkvětu našeho hospodářství a postupném zvyšování životní úrovně lidu mnohem dále. Také neúrodu, způsobenou suchem, jsme mohli překonat hladčeji a bezbolestněji. Byla to brzdící činnost reakce ve vládě a v celém státním a hospodářském ústrojí, která nám házela klacky pod nohy a ztěžovala

postup vpřed. Nebudu vás unavovat dlouhým výpočtem toho všeho, co mají tito páni v tomto směru na svědomí. Stačí, když zdůrazním, že značná část vládního programu, schváleného tímto Ústavodárným Národním shromážděním v červenci 1946, ještě čeká na své vyplnění. Avšak já pevně věřím, že zameškané aspoň v hlavních věcech dohoníme.

*

Co tedy musíme ještě v tomto období Ústavodárného Národního shromáždění, ještě před volbami, splnit z programu, který byl tímto slavným sborem schválen v roce 1946 a pokud zůstal dosud nesplněn? Zmíním se jen o hlavních, nejdůležitějších věcech.

Máme za to, že musíme dát republice novou ústavu. Zdůrazňuji, ústavu novou, v duchu programového prohlášení vlády z 8. července 1946. Ústavu, která zakotví všechny vymoženosti lidu, jichž po osvobození dosáhl a která současně nebude brzdou na další cestě vpřed, na cestě k socialismu. Pokud běží o ústavní úpravu poměru našich dvou bratrských národů, Čechů a Slováků, trváme na košickém vládním programu, na slovenské magna chartě, s přihlédnutím k praktickým zkušenostem, jichž jsme od osvobození nabyli. Pokud běží o soukromý majetek našeho pracujícího lidu ve městech i na venkově, trváme na tom, aby rolníkům bylo ústavně zaručeno soukromé vlastnictví půdy do 50 ha, drobným a středním podnikatelům jiného druhu pak bude ústavně zaručeno soukromé vlastnictví podniků do 50 zaměstnanců, kromě těch oborů, jejichž úplné znárodnění bylo anebo bude provedeno zvláštním zákonem ještě do nové ústavy.

Kromě velkého díla nové ústavy uzákoníme ještě před volbami národní pojištění, jedinečné v celém světě. Národní pojištění důchodové zabezpečí všechny pracující vrstvy národa a jejich rodiny — dělníky, rolníky, živnostníky a inteligenci — pro případ invalidity a stáří i pro případ úmrtí živitele. Budou zvýšeny důchody staropensistů. Sociálně potřebným a invalidním zemědělcům a živnostníkům bude vyplácen sociální důchod. Národní pojištění nemocenské vyrovná dosavadní rozdíly mezi nároky dělníků a úředníků, přinese jiná značná zlepšení

a bude rozšířeno i na samostatně hospodařící — na rolníky, živnostníky a svobodná povolání.

Ve věcech půdy chceme provést novelisaci zákona o revizi první pozemkové reformy, zejména v tom smyslu, aby půda zbytkářů mohla být v případě potřeby přidělena rolníkům ve větším rozsahu než dosud. Zároveň je nutno uskutečnit zákon o trvalé úpravě vlastnictví půdy. Tímto zákonem se má umožnit výkup půdy nad 50 ha, nacházející se v soukromých rukou, a rozparcelování této půdy mezi výkonné zemědělce.

Naším rolníkům bude dále pomoheno novou úpravou zemědělské daně, která část malých rolníků osvobodí od daně vůbec a druhé části malých a středních rolníků daňové břemeno sníží. Dalším důležitým činem ve prospěch zemědělců bude zákon o zemědělském úvěru, což jim umožní dostat laciný úvěr bez lichvářských podmínek.

Pro naše živnostníky chceme zavést jednotnou živnostenskou daň, která jednak sníží daňové břemeno, jednak zjednoduší celou daňovou manipulaci. A obdobně jako u zemědělců chceme pro naše živnostníky uskutečnit zákon o živnostenském úvěru, který by živnostníky jednou provždy osvobodil od lichvářů.

V oboru školství chceme ještě v tomto období uskutečnit dlouho očekávaný školský zákon, který položí základ pro vybudování jednotné školy.

Opakuji, že v tomto prohlášení mluvím jen o hlavních a nejdůležitějších věcech, k jejichž splnění jsme se vládním programem z července roku 1946 zavázali a k jejichž splnění dosud nedošlo. Kromě přímo jmenovaných otázek je řada jiných, o jejichž uskutečnění ještě v tomto období budeme usilovat.

*

Jaký úkol pro vládu a Ústavodárné Národní shromáždění plyne z usnesení dvou památných únorových sjezdů: sjezdu závodních rad a odbořových organizací a sjezdu rolnických komisí? Pokud běží o zemědělské otázky, shodují se tato usnesení vcelku s dřívějším programem vlády, o jehož splnění jsem mluvil. Pokud běží o otázky průmyslu, domácího velkoobchodu, jakož i dovozu a vývozu, jsou to otázky nové a vláda

i Ústavodárné Národní shromáždění k nim musí zaujmout stanovisko. Myslím, že toto stanovisko nemůže být jiné, než kladné. Aniz bych zacházel do podrobností, chci zdůraznit, že ještě do voleb má být provedeno:

Státní organizace všeho domácího *velkoobchodu*. Státní organizace *vývozu a dovozu*.

Znárodnění kapitalistického podnikání u podniků všeho druhu nad 50 zaměstnanců, při čemž určité obory, na nichž má veřejnost obzvláštní zájem, mají být znárodněny úplně.

Opatření toto je především odůvodněno *národohospodářsky*. Jím mají být pro národ, pro celek zachráněny desetimiliardové hodnoty, které dosud byly z národního důchodu odčerpávány a zneužívány začasté k protinárodním cílům. Opatření toto je však současně nutné z důvodů *státně politických*. Oblast, jíž se má další znárodnění případně zestátnění dotknout, byla a je pařeništěm protistátních piklů a právě z ní rostou kořeny překonané únorové vládní krise. A tyto kořeny protistátního a protilidového spiklenectví nutno vytrhnout. A ony *budou* vytrhány!

*

Konečně musíme vyvodit i politické důsledky z únorové krise. Řekl jsem už, že některé strany dřívější Národní fronty úplně propadly reakci a staly se jejím nástrojem. Řekl jsem, že doplněná a rekonstruovaná vláda je výrazem *obrozené* Národní fronty. K tomu pak je potřeba ještě výslovně dodat, že součástí obrozené Národní fronty mohou být jen *obrozené* politické strany a nadstranické organizace. Agenti reakce musí z těchto stran a organizací *bezpodmínečně ven!* Provést to, jsme povinni všemu našemu lidu ve městech i na venkově. Provést to, jsme povinni národu a republice. Provést to, jsme povinni, chceme-li zaručit klidný a svobodný vývoj, jakož i nezávislost naší republiky.

Tato očista našeho veřejného života probíhá. Spontánně vzniklé akční výbory Národní fronty ji provádějí. Nemá a nesmí to být akce politické pomsty a tím méně akce, v níž se vyřizují osobní účty. Ústřední akční výbor Národní fronty dal v tomto směru jasné pokyny a vláda spolu s ním bude dbát, aby byly plněny. Při takové akci se není možno

předem vyvarovat určitých přehmatů a nedorozumění. Prohlašuji závazně, že pokud se tak stalo, bude sjednána spravedlivá náprava. Avšak stejně závazně prohlašuji: Nežůstaneme stát na poloviční cestě! Do vedoucích míst našeho veřejného života proniknuvší agenti reakce musí být odstraněni a jejich opětovnému pronikání zabráněno. Náš pospolitý lid nechce, aby se únor 1948 opakoval za několik měsíců znovu.

*

Únorová bouře vyjasnila také náš *zahraničně politický* obzor. To, co si naši zpátečníci, zneužívající svobody slova a projevu, dovolili v tomto směru, přesahovalo vskutku všechny meze. Soustavným štváním proti našim spojencům podkopávali naše zahraničně politické postavení a ohrožovali tak bezpečnost, ba samé základy existence republiky. Tomu je nyní konec. Je konec zdání, že republika zahraničně politicky sedí na dvou židlích. Budiž řečeno na všechny strany, že Československo je a zůstává věrným a spolehlivým členem slovanské rodiny a že se také cítí spojencem jiných zemí lidové demokracie. Toto nikterak nevyklučuje, že chceme učiniti s naší strany všechno, aby byl zachován dobrý poměr ke všem ostatním státům, což ovšem musí spočívat na vzájemnosti. Nechceme od nich nic jiného, než poctivé obchodování a nevmešování se do našich vnitřních záležitostí. Myslím, že toto naše přání je skromné dost!

*

Slavné Ústavodárné Národní shromáždění!

Doplněná a rekonstruovaná vláda obrozené Národní fronty předstupuje před tento vysoký sbor se svým programovým prohlášením a uchází se o jeho důvěru. Jak se to má s *důvěrou lidu* k této vládě, to bylo možno posoudit v těch pohnutých únorových dnech, zejména dne 22. února na sjezdu závodních rad a odborových organizací a 28. a 29. února 1948 na sjezdu rolníků.

Tento lid dal jasně najevo, že chce, aby konečně a jednou provždy se stalo skutkem, že všechna moc v tomto státě pochází z něho, z lidu. Vy jste zástupci lidu. Vy znáte dnes jeho vůli. Učiňte tedy, aby se vůle lidu stala zákonem. A lid vás bude za to blahoslovit.

Obsah

- 7 *Proti rozvrzatnému plánu reakce pozitivní plán budování*
- 9 *Komunistická strana vyzývá k bdělosti a pohotovosti*
- 11 *Pracující lid měst a venkova jednotně za vládou Klementa Gottwalda*
- 14 *Buďte jednotni a rozhodni a pravda zvítězí!*
- 20 *Dopis předsednictva KSČ prezidentu republiky*
- 22 *Dopis předsednictva KSČ Čs. sociální demokracii*
- 24 *Jediná cesta vpřed — bez reakčnicků a zpátečnicků!*
- 28 *Po boku SSSR pevněji než kdy jindy*
- 31 *Odpověď ústř. výk. výboru Čs. soc. demokracie na dopis předsednictva KSČ*
- 33 *Pro rozšíření a obrození Národní fronty*
- 36 *Dopis presidenta republiky předsednictvu ÚV KSČ*
- 38 *Odpověď předsednictva ÚV KSČ prezidentu republiky*
- 40 *Nová vláda jmenována*
- 42 *Prokázali jsme hluboký a upřímný demokraticismus našeho státu*
- 44 *Odpověď presidenta dr. Edvarda Beneše*
- 45 *Poselství k československé inteligenci*
- 47 *Pravda zvítězila!*
- 53 *SNB a dělnické milice, věrní ochránci klidu a budovatelské práce republiky*
- 56 *Dělník za rolníka, rolník za dělníka*
- 58 *Po slavném vítězství do další budovatelské práce!*
- 61 *Mezinárodní význam československých událostí*
- 67 *Akční program nové Gottwaldovy vlády*

Poznámka redakce: Tento sborník obsahuje všechny veřejné projevy a řeči předsedy vlády Kl. Gottwalda za dnů 17.—29. února 1948, jakož i dokumenty předsednictva ústředního výboru KSČ, které byly v těchto dnech zveřejněny a jichž je Klement Gottwald autorem nebo hlavním redaktorem. Jsou připojeny též dokumenty — dopis a řeč presidenta republiky dr. Edvarda Beneše a dopis ústředního výkonného výboru Československé sociální demokracie — které se přímo vztahují k projevům předsedy vlády nebo k dopisům předsednictva KSČ. Konečně sborník zahrnuje též akční program nové Gottwaldovy vlády, přednesený v ÚNS dne 10. března 1948.

*

Klement Gottwald: Kupředu, zpátky ni krok!

Sborník projevů předsedy vlády a dokumentů ze dnů 17.—29. února 1948 a akční program nové Gottwaldovy vlády, přednesený v ÚNS dne 10. března 1948. Redigovali: textovou část F. Nečádek, obrazovou část V. Rýpar. Graficky upravil Z. Rossmann. Vydalo v březnu 1948 nakladatelství Orbis, Praha XII. Textovou část písmem Pastonchi a přílohy hlubotiskem vytiskla knihtiskárna Orbis, Praha XII, Stalinova 46

Brož. Kčs 10,—

